

[Ministeren for skatter og afgifter]

med Norge med henblik på opnåelse af gensidig afgiftsfrihed.

Endvidere foreslås bl.a. at indføre nye og lavere satser i vægtafgiften for 3-akslede busser, og at der gives skatteministeren bemyndigelse til at fastsætte regler for afgiftsgodtgørelse for visse former for godstransport ved kombineret jernbane- og landevejstransport i overensstemmelse med et EF-direktiv herom.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Albrechtsen (VS):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af fly- og forstærkningsaftalerne.

(Beslutningsforslag nr. B 16).

Jeg skal i øvrigt henvise til beslutningsforslagets tekst og de bemærkninger, der ledsager forslaget.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om fremskaffelse af praktikpladser til EFG-lærlinge.

(Beslutningsforslag nr. B 17).

Forslag til folketingsbeslutning om genindførelse af løn i EFG-elevernes basisår.

(Beslutningsforslag nr. B 18).

Forslag til folketingsbeslutning om afhjælpning af unge kvinders arbejds- og uddannelseløshed.

(Beslutningsforslag nr. B 19).

Forslag til folketingsbeslutning om kønskvotering til erhvervsuddannelserne.

(Beslutningsforslag nr. B 20).

Forslag til folketingsbeslutning om udvidelse af uddannelseskapa- citeten for sygeplejerske-, sundhedsplejerske-, jordemoder-, sygehjælper- samt fysio- og ergoterapeutuddannelserne.

(Beslutningsforslag nr. B 21).

Forslag til folketingsbeslutning om forbedring af jobskabelsesloven.

(Beslutningsforslag nr. B 22).

Forslagene er socialistisk folkepartis bud på, hvad der helt nødvendigt skal gøres for at afhjælpe den katastrofalt store ungdomsar-

bejdsløshed. Ca. 70.000 unge kan ikke komme i gang med at betrygge deres tilværelse, og opbygge en fremtid, som de ønsker sig.

Selv om ungdomsarbejdsløsheden ikke kan afskaffes, så længe der er så stor arbejdsløshed i Danmark, må der alligevel gøres en særlig indsats for at hjælpe de unge i gang.

I gruppen af unge arbejdsløse er der en stor overvægt af kvinder. Dette må indgå i overvejelserne om, hvilke foranstaltninger der skal sættes i værk. Derfor er nogle af de her fremsatte forslag direkte rettet mod unge arbejdsløse kvinder.

Det gælder forslaget om at indføre kønskvotering til erhvervsuddannelserne og forslaget, der tager sigte på at yde en særlig indsats for enlige kvinder på bistandshjælp. Ud over at fremsætte forslag, der skal sikre praktikpladser til alle EFG-elever, der har gennemført basisåret, foreslår SF genindførelse af lønnen på basisåret.

Dette bør gøres for at tiltrække de unge, der af økonomiske grunde ikke tør gå i gang med en uddannelse, og for at skabe ligestilling mellem EFG-elever og mesterlærlinge.

Et af de områder, hvor vi ved der vil være arbejdsmuligheder for de unge efter endt uddannelse, er inden for sundhedssektoren. Der er ikke i dag sygeplejersker nok til at besætte de normerede stillinger; derfor er det rigtigt at udvide uddannelseskapa- citeten her. Det gælder også inden for de beslægtede områder: sundhedsplejerske-, jordemoder-, sygehjælper- samt fysio- og ergoterapeutuddannelserne. En eventuel opprioritering af den primære sundhedstjeneste og det forebyggende sundhedsarbejde gør ikke behovet for flere uddannede mindre.

Endelig fremsætter SF samtidig med ovenstående beslutningsforslag også et forslag om forbedring af jobskabelsesloven på 3 væsentlige punkter. Der skal afsættes flere midler og bestemmelsen om cirkulærebestemt løn til de unge i jobskabelse i offentlig regie skal afskaffes, da den er blokerende for projekter ikke mindst i Københavnsområdet. 25 års reglen er ligeledes blokerende for, at så mange projekter som muligt kommer i gang. Derfor skal den afskaffes. Dette vil i øvrigt være i tråd med regeringens løfte om regelsanering.

Forslagsstillerne skal hermed indstille forslagene til folketingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministre:

Spm. nr. S 58

1) Til forsvarsministeren af:

Thoft (SF):

»Hvorfor har forsvarsministeren meddelt fly fra USA og Vesttyskland tilladelse til at benytte Rønne lufthavn, når dette tidligere kun er sket i forbindelse med nødlandinger og andre helt ekstraordinære forhold?«

Anden næstformand (Mette Madsen):

Spørgsmålet vil blive besvaret af statsministeren på forsvarsministerens vegne.

Thoft (SF):

Den 31. januar 1984 landede det første udenlandske krigsfly siden krigen på Bornholm. Af en pressemeddelelse, som er udsendt af forsvaret, og som i sin helhed er gengivet i dagbladet Land og Folk den 8. februar 1984, fremgår det, at disse landinger sker i anledning af såkaldte havforskningsundersøgelser, og at »kompetente danske myndigheder« i den anledning har meddelt enkelte luftfartøjer tilhørende det vesttyske og det amerikanske luftvåben landingstilladelse i Rønne lufthavn.

Samme sted citeres major Brøns-Hansen, forsvarskommandoens pressetalsmand. Han siger:

»Jeg tror nok, man fremover vil se flere landinger af militære fly af udenlandsk nationalitet. Det er helt klart en lempelse af den tidligere praksis.«

Fungerende kontorchef i forsvarsministeriet Frede Nielsen har samme sted angivet, at disse undersøgelser vil vare februar ud.

Hvis regeringen ønsker at ændre sin hidtidige praksis vedrørende Bornholm, mener jeg, at folketinget bør inddrages. Derfor dette og mine andre spørgsmål i dag.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg gør opmærksom på, at tiden til at begrunde et spørgsmål er 1 minut.

Statsministeren (Poul Schlüter):

I den i spørgsmålet nævnte sag blev der ud fra en konkret vurdering givet tilladelse

til, at 1 fly fra USA og 1 fly fra Forbundsrepublikken Tyskland kan lande på Bornholm i forbindelse med NATOs igangværende havundersøgelser i Østersøen. Forud for flyenes deltagelse i undersøgelserne skulle besætningerne drøfte den rent praktiske udførelse af flyvningerne med personel fra radarstationen på Bornholm.

På samme måde blev der ud fra en konkret vurdering i september givet tilladelse til – jeg nævner det som et eksempel – at et svensk militærfly i forbindelse med den svenske Forsvarshøgskolans besøg i Danmark landede i Rønne lufthavn.

Disse landinger af enkelte udenlandske militærfly ændrer selvsagt ikke på nogen måde den danske praksis på området.

Der foreligger ikke i øjeblikket anmodninger om yderligere landingstilladelser på Bornholm. Skulle der komme sådanne anmodninger i fremtiden, vil de blive behandlet på konkret grundlag ligesom hidtil.

Thoft (SF):

At der er tale om en klar ændring af dansk politik, fremgår af følgende to eksempler.

Den socialdemokratiske forsvarsminister Søgaard forhindrede i 1982 et amerikansk militærorkester i at trutte ved et dyrskue på Bornholm. I den anledning sagde forsvarsministeren til Information den 20. april 1982, at anbefalingen om ikke at tage til Bornholm lå i naturlig forlængelse af de begrænsninger, som vi har pålagt os selv op gennem årene.

Jeg kan også oplyse, at i 1961 skete der noteudveksling mellem Danmark og Sovjetunionen i anledning af en syg orlogsgasts overførsel til et bornholmsk sygehus.

Det er altså således, at man har taget disse ting omkring Bornholm meget seriøst, og der er forskel på et militærorkester og et spionfly af typen P-3 Orion, som vi kommer frem til i et senere spørgsmål.

Albrechtsen (VS):

Jeg vil spørge statsministeren, om det er korrekt, når der i Land og Folk tirsdag den 14. februar 1984 i denne sag er et citat af kommandørkaptajn O. Bretting, der er chef for Bornholms marinedistrikt, hvori kommandørkaptajnen udtaler, at landingen af disse fly på Bornholm forleden intet havde at

[Albrechtsen]

gøre med de havundersøgelser, som fandt sted.

Jeg vil spørge i den forbindelse, om det er korrekt, at det intet havde at gøre med disse havundersøgelser, at det altså er et påskud for landing, som man senere har fundet på. I så fald vil jeg spørge, hvad det egentlige formål har været med, at man har tilladt landingen af disse fly.

Statsministeren (Poul Schlüter):

For at sige det ganske klart som svar til hr. Thoft: der er ikke tale om nogen ændring i den hidtidige danske praksis.

Der blev af hr. Thoft refereret til en sag fra en tidligere forsvarsministers periode. Det drejede sig om et amerikansk militærorkester, der vist skulle spille på Bornholm. Der blev nu ikke spillet noget ved den lejlighed. For det første fremkom der ikke nogen anmodning om spilletilladelse, og for det andet blev der derfor heller ikke udstedt nogen tilladelse.

Må jeg sige til hr. Albrechtsen, at jeg ikke tør påtage mig at tage stilling til, om oplysninger, der foreligger i dagbladet Land og Folk, er korrekte. Med hensyn til, om de pågældende flybesætninger skulle lande på Bornholm af den ene eller den anden grund, må jeg henvise til, hvad jeg svarede i første omgang. De landede, fordi der var et helt naturligt praktisk behov for at drøfte faglige ting med personalet på Bornholm. Derfor blev der givet landingstilladelse. Så enkelt er det.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Det er lidt svært for mig at se, om hr. Thoft beder om ordet.

Thoft (SF):

Jeg har trykket på min trykknop her, hvor der står, at jeg ønsker ordet. Men det fungerer måske ikke.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Man skal markere over for formanden.

Thoft (SF):

Formanden må undskylde, at jeg er ny.

Jeg kan ikke lade være med at se disse ting i sammenhæng med udtalelser fra oberst Helge Kroon i Militært Tidsskrift, nr. 2,

1984, hvor man taler om en større inddragning af Østersøområdet som en del af et fremskudt offensivt forsvar. Jeg er da taknemlig for statsministerens beroligende udtalelser, men jeg kan ikke lade være med at se disse ting i sammenhæng med oberst Kroons artikel i Militært Tidsskrift, hvor han netop gør opmærksom på, at Østersøen skal spille en større rolle.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hr. Thofts tillægsspørgsmål falder fuldstændig uden for det emne, som var berørt i hovedspørgsmålet, og derfor afstår jeg fra at besvare det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 59

2) Til *forsvarsministeren* af:

Thoft (SF):

»Hvorledes har ministeren sikret sig, at det amerikanske P-3 Orion-fly, som den 6. februar 1984 landede i Rønne lufthavn, ikke krænker den danske politik, hvorefter atomvåben ikke må findes på dansk område i fredstid?«

Skriftlig begrundelse

P-3 Orion-flyet er ifølge tilgængelige militære opslagsværker udrustet med atomvåben som en del af sin standardudrustning, og spørgeren er bekymret over, om besætningen på flyet nu har husket at ændre bevæbningen før landing i Rønne.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Spørgsmålet vil blive besvaret af statsministeren på forsvarsministerens vegne.

Thoft (SF):

Det er sådan, at af de to krigsfly, som er landet allerede, er det ene krigsfly af typen P-3 Orion. Det fremgår af f.eks. Janes opslagsværker, og det fremgår også af SIPRIs opslagsværker, at dette fly har atomvåben med som standardudrustning. Derfor spørger jeg regeringen: hvad har man gjort for at sikre sig, at disse fly ikke krænker den atomvåbenfrie status, som Danmark har?

Statsministeren (Poul Schlüter):

[Statsministeren]

For så vidt angår spørgsmålet om det amerikanske flys eventuelle atombevæbning vil jeg henvise til forsvarsministerens svar af 3. november 1982 på spørgsmål nr. S 110 her i salen, hvor det af forsvarsministeren blev oplyst, at vore allierede naturligvis fuldt ud er klar over dansk atompolitik og respekterer den.

Den 15. november 1982 og den 4. juli 1983 besvarede forsvarsministeren spørgsmålene nr. S 158 og S 1344 efter tilsvarende retningslinjer. Disse svar gælder naturligvis stadig væk.

Thoft (SF):

Det betyder altså, at regeringen ikke gør sig nogen bestræbelser for at sikre sig, at disse fly ikke medfører atomvåben. Det er lidt underligt at forestille sig, at flyet letter i England og i USA medbringende atomvåben, men når det lander i Rønne på Bornholm, så har det ingen atomvåben længere.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Hr. Thoft oplyser, at det pågældende fly var af typen P-3 Orion, og det er korrekt. Jeg kan føje til, at en tilsvarende flytype anvendes f.eks. af det norske luftvåben. Der er jo næsten ingen flytyper, som ikke under en eller anden form teoretisk ville kunne medføre atomvåben. Men som sagt: vore allierede kender den danske holdning på området, og den er vi ganske overbevist om fuldt ud respekteres.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 61

4) Til udenrigsministeren af:

Thoft (SF):

»Mener udenrigsministeren, at det gavner afspændingsbestræbelserne, når Danmark ensidigt ophører med at respektere de til Sovjet i 1946 af den danske gesandt i Moskva, Th. Døssing, afgivne løfter, som førte til sovjetisk tilbagetrækning fra Bornholm, og hvilke tungtvejende årsager har fået regeringen til at ændre den hidtidige praksis, hvorefter der på Bornholm siden 1946 de facto kun har været stationeret danske styrker under dansk kommando?«

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg ved godt, det er svært at være ny herinde. Jeg vil gøre opmærksom på, at tryk på knappen er signal til teknikken om, at spørgersens højtaler går på – og det er et signal til formanden om, at man ønsker ordet, når man rækker fingeren i vejret. Vi prøver igen. Vi er tålmodige i en periode med mange nye medlemmer.

Thoft (SF):

Jeg takker for tålmodigheden.

I 1946 udvekslede Danmarks gesandt i Moskva, Th. Døssing, noter med den sovjetiske udenrigsminister. Det hang sammen med tilbagetrækningen af de sovjetiske styrker på Bornholm efter anden verdenskrig.

I den forbindelse blev det fremført, at såfremt Sovjetunionen trak sig tilbage fra Bornholm, ville Danmark »uden nogen som helst deltagelse af fremmede tropper straks ... med egne styrker ... besætte øen Bornholm og dér fuldt ud ... oprette sin egen administration«.

Jeg føler, at der ved den ændring, som sker, når man alligevel lader udenlandske fly i konkrete situationer lande på Bornholm, er tale om en ændret politik.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg tror nok, det spørgsmål, hr. Thoft nu stiller mig, er spørgsmål nr. S 61. Så hvis jeg må have lov til at besvare det nu.

I den note, som den danske gesandt i Moskva, Th. Døssing, i marts 1946 sendte til sin sovjetiske forhandlingspartner, stod der:

»Under henvisning til den forhandling, som jeg havde den ære at føre med Deres Excellence vedrørende øen Bornholm, tillader jeg mig efter ordre fra min regering at meddele Dem, at Danmark uden nogen som helst deltagelse af fremmede tropper straks er i stand til med egne styrker at besætte øen Bornholm og dér fuldt ud at oprette sin egen administration.«

Det er teksten fra 1946. Denne udtalelse har Danmark til enhver tid stået ved. Danmark overtog alene i 1946 uden nogen som helst hjælp af fremmede tropper forsvaret af Bornholm og har dér oprettet og opretholdt en fuldt ud dansk administration. Der er på Bornholm som i resten af Danmark – bortset fra Grønland – kun stationeret danske styr-

[Statsministeren]

ker under dansk kommando. Sådan har det været siden 1946, og regeringen påtænker ingen ændringer i dette forhold.

Det ligger mig på sinde at benytte lejligheden til klart og utvetydigt at sige, at Bornholm er en del, en ganske ordinær del af Danmark, ganske som en hvilken som helst anden ø eller halvø her i kongeriget. Der er ikke af nogen dansk regering indgået – og jeg kan ikke tænke mig, at der af nogen dansk regering skulle blive indgået – særlige aftaler med noget andet land om Bornholm.

Der udvises imidlertid fra dansk side i praksis en større tilbageholdenhed med hensyn til lejlighedsvis at tillade fremmede troppers tilstedeværelse på Bornholm end i Danmark i øvrigt, men det hænger bl.a. sammen med øens geografiske beliggenhed og har intet at gøre med aftaler med Sovjetunionen eller ensidige begrænsninger. Denne praksis er udtryk for afspændingsvilje fra dansk side.

Det skulle glæde mig, hvis jeg med rette kan gøre regning på, at også hr. Thoft måtte være tilhænger af afspænding, der som bekendt forudsætter gensidig god vilje.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg forstår, at vi sprang det som nr. 3 på dagsordenen opførte spørgsmål over, og at vi gik ned til det som nr. 4 opførte spørgsmål, nr. S 61. Jeg vil spørge om hr. Thoft har yderligere tillægsspørgsmål til dette. Ellers vil vi vende tilbage til det som nr. 3 på dagsordenen opførte spørgsmål nu.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 60

3) Til *forsvarsministeren* af:

Thoft (SF):

»Hvad er de militære formål med de havundersøgelser i Østersøen, som NATO i øjeblikket foretager med Rønne lufthavn som operationsbase, og hvilket NATO-organ er ansvarligt for disse undersøgelser?«

Anden næstformand (Mette Madsen):

Også dette spørgsmål vil blive besvaret af statsministeren, men på forsvarsministerens vegne.

Thoft (SF):

Jeg spørger her, hvad formålet militært set er med de såkaldte havundersøgelser. Det hænger sammen med, at der i dagspressen er fremkommet en lang række indbyrdes modstridende oplysninger om, hvad formålet med disse er, f.eks. at man måler havdybder. De kan såmænd aflæses på et almindeligt søkort, og sådan et går jeg ud fra at det amerikanske og det vesttyske marineluftvåben har anskaffet sig. Derfor synes jeg, det kunne være rart at vide, hvad disse spionfly, som har u-bådsbekæmpelse som speciale, har at gøre i den del af Østersøen, hvis formålet med vores særlige status for Bornholm er at fastholde Bornholm som lavspændingsområde.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Formålet med havundersøgelserne i Østersøen, der ikke har Rønne lufthavn som operationsbase, er – som allerede oplyst offentligt – at give NATO-landene bedre basisviden om miljøforhold i Østersøen ved at indsamle oplysninger om f.eks. vandtemperatur, strømforhold, vanddybder, saltindhold, undervandsstøj og bølgedannelse. En sådan undersøgelse kan naturligvis også give orlogsskibe bedre betingelser for at operere i Østersøen under alle tænkelige forhold. Det er hovedkvarteret for NATOs nordkommando i Oslo, der er den praktiske koordinator for denne havundersøgelse.

Arentoft (FP):

Mener statsministeren, at der principielt er forskel på, om man foretager sådanne havundersøgelser med fly eller med skibe? Jeg tænker på, at for et par år siden gav man tilladelse til, at russiske havundersøgelses-skibe måtte foretage målinger i danske farvande, oven i købet på dansk territorialfarvand, med anløbstilladelser i danske havne, og jeg kan faktisk ikke se forskellen på det, der sker med fly, og det, der sker med skibe. Vi ved oven i købet, at selv civile skibe, der sejler i danske farvande, meget ofte er bemandede med russiske søofficerer.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg kan svare hr. Arentoft, at efter min opfattelse kan der principielt ikke være nogen forskel, hvad enten sådanne undersøgel-

[Statsministeren]

ser foregår med fly eller med skibe, forskellen er alene af teknisk karakter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 62

5) Til statsministeren af:

Thoft (SF):

»Har regeringen besluttet at ændre den hidtidige praksis, hvorefter der på Bornholm siden 1946 de facto kun har været stationeret danske styrker under dansk kommando, og vil statsministeren omgående tilbagekalde de af kompetente danske myndigheder meddelte tilladelser til, at fly fra USA og Vesttyskland kan lande i Rønne lufthavn?«

Skriftlig begrundelse

Det fremgår af en pressemeddelelse udsendt af forsvarskommandoen den 7. februar 1984 og gengivet i Land og Folk, at »kompetente danske myndigheder« har »meddelt luftfartøjer tilhørende det vesttyske og det amerikanske luftvåben landingstilladelse i Rønne lufthavn«.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg troede oprigtig talt, jeg havde besvaret alle hr. Thofts talrige spørgsmål, men der må jo være en smutter.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Det er spørgsmål nr. S 62.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Tak. På spørgsmål nr. S 62 af hr. Thoft skal jeg svare, at jeg kan henvise til mine svar på de foregående fire spørgsmål.

Thoft (SF):

Betyder det, at regeringen rent faktisk vil stoppe de landinger, som skulle foregå februar og marts måned ud ifølge dagbladet Land og Folk for den 8. februar 1984?

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg kan oplyse hr. Thoft og Land og Folk om, at svaret er nej.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 65

6) Til statsministeren af:

Maisted (FP):

»Hvad agter statsministeren at foretage for at hindre de retsløse tilstande, der hersker i Herning i forbindelse med tjenerforbundets erhvervsødelæggende chikane over for 3 nat-restauranter, en chikane, der åbenbart nu skal optrappes efter at have kørt i ca. ½ år, og mener statsministeren ikke, at disse forhold er i strid modsætning til grundlovens § 74?«

Skriftlig begrundelse

I grundlovens § 74 står: »Alle indskrænkninger i den fri og lige adgang til erhverv, som ikke er begrundede i det almene vel, skal hæves ved lov.«

Skal grundloven overhovedet have nogen mening, er det spørgeren aldeles ubegribeligt, at regeringen ikke for længst har grebet ind over for de horribles forhold, der hersker i Herning. Denne varme kartoffel lader man blot ligge måned efter måned, til trods for at de mennesker, der generer hovedsagelig restauranten La Cabana, for de flestes vedkommende er på understøttelse.

Som bekendt udbetales der årligt ca. 32 mia kr. i understøttelse, og heraf betaler det offentlige 24 mia kr. Skulle dette ikke være ensbetydende med, at det offentlige skulle have en vis indflydelse på, at de mennesker i hvert fald ikke skulle genere virksomheder, så disse må ende med at lukke?

Maisted (FP):

Jeg håber på, at statsministeren vil bekræfte, at nu har den spøg i Herning varet længe nok.

Når man kan se af dagspressen, at man tænker på at optrappe en chikane, der finansieres stort set af det øvrige samfund, så mener jeg, at en statsminister for en borgerlig regering nu burde gribe ind og vise befolkningen, at vi stadig væk har respekt for den personlige frihed, og at vi vil sikre befolkningens grundlovssikrede ret til fri og lige adgang til erhverv, idet indskrænkninger heri kun tillades, når de er begrundede i det almene vel. Det håber jeg statsministeren vil bekræfte og gøre noget ved.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Folketinget har flere gange tidligere haft lejlighed til at drøfte spørgsmålet om arbejdskonflikter og fysiske blokader over for erhvervsvirksomheder.

I folketingssamlingen 1976-77 drøftede folketingsrådet på ny dette tema indgående på grundlag af en betænkning fra straffelovrådet herom. Under disse debatter var der bred enighed i folketingsrådet om, at – som det blev udtrykt – man ikke kan affinde sig med, at arbejdet standses på virksomheder ved fysiske blokader, og at politiet skal yde en effektiv indsats for at sikre personer med ærinde til sådanne virksomheder den fornødne beskyttelse. Denne formulering har fået bred tilslutning. På den anden side blev det under folketingsrådets debatter understreget, at politiet kun skal anvende sådanne midler, som i den konkrete situation skønnes hensigtsmæssige.

Justitsministeren har over for mig oplyst, at der siden konfliktens begyndelse i august 1983 fra politiets side er gjort, hvad der må anses for muligt for at sikre, at de nævnte natrestauranter i Herning kan udøve deres virksomhed, og politiet har således grebet ind bl.a. over for forholdene på stedet, når dette skønnedes påkrævet for at sikre adgangen til og fra restauranterne.

Derfor må man sige, at der på det retsgrundlag, vi har, er gjort, hvad gøres kan for at sikre muligheden for erhvervsudøvelse.

Jeg mener i øvrigt, man bør føje til, at bestemmelsen i grundlovens § 74, der i 1849 blev indsat med henblik på ophævelse af lavsvæsenet, ikke finder anvendelse på en situation som den, der har foreligget og foreligger i Herning.

Maisted (FP):

Jeg takker selvfølgelig for statsministerens svar, men det virker, som om vi taler og vi taler og vi har en række pæne ord at sige til borgerne, men kendsgerningen er, at i Herning er der uholdbare tilstande. Det er sådan, at byens borgere og borgmester tigger om, at der nu sker et eller andet. Er det virkelig ikke muligt, at man kan rydde gaderne, sådan at man opretholder almindelig ro og orden i en sådan by? Det her har karakter af chikane og optøjer, som ingen dansk borger burde finde sig i fandt sted. Det minder lidt om de østlige tilstande, vi har hørt om, f.eks.

hvordan man har behandlet polakker, og hvordan man behandler andre mennesker, man vil undertrykke. Så bruger man den form for midler for at gennemtvinge sin vilje.

Lenger (VS):

Jeg er glad for statsministerens præcisering af, at grundlovens § 74 ikke kan anvendes i denne situation, og jeg forstår i øvrigt statsministerens svar på den måde, at regeringen ikke har nogen planer om at ændre i borgerenes demonstrationsret.

Jeg vil gerne spørge supplerende til statsministerens første svar, om han er enig i, at det, der foregår omkring restaurationen La Cabana i Herning, ikke er, hvad man kan kalde chikane, men i overensstemmelse med lovgivningen er en anmeldt demonstration, og at det, der foregår, derfor er fuldt tilladt.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Må jeg sige til hr. Maisted, at det naturligtvis er politiets opgave, som det blev sagt, at rydde gaden, når dette er påkrævet, og når politiets indskriden i øvrigt er i overensstemmelse med gældende lovgivning eller politivedtægten, men således har situationen ikke udviklet sig i Herning. Politiet må nu engang foretage sine aktioner på fuldt sikkert retligt grundlag, og hvad det retlige grundlag skal være, afgøres af lovgivningsmagten. Her har folketingsrådet selv en afgørende indflydelse.

Hr. Lengers spørgsmål vil jeg nødtigt besvare. Jeg tror, de fleste af os føler, at aktionen i Herning er ejendommeligt og særpræget, især ved sin langstrakte karakter. Om der er tale om en lovligt anmeldt demonstration eller ej, er det heldigvis ikke en statsministers opgave at tage stilling til. Det har vi retsmyndighederne til at afgøre, og det har de hidtil gjort – så vidt jeg kan skønne – i fuld overensstemmelse med dansk ret.

Arentoft (FP):

Det er muligt, at statsministeren ikke kan svare på det, for det er nok et spørgsmål, som justitsministeren skal besvare, men det må være en enorm belastning for politiet at have så mange folk stationeret deroppe nu siden august sidste år, at det går ud over den yderligere retssikkerhed. Kan statsministeren svare på det spørgsmål, eller skal man rette det til justitsministeren?

Statsministeren (Poul Schlüter):

Det siger sig selv, at når demokratiet skal fungere under respekt for retten til demonstrationer – og det er et vigtigt element i folkestyrets væsen – kan det afstedkomme adskillige omkostninger for offentlige myndigheder, ikke mindst for politiet. Naturligvis er det kostbart.

Jeg føler, at der er grund til at føje til, at jeg synes, at politiet i denne som i næsten alle andre vanskelige sager har forstået at udfolde den nødvendige politimæssige virksomhed under beundringsværdig tålmodighed og selvdisciplin.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 42

7) Til *ministeren for skatter og afgifter* af:

Hagen Hagensen (KF):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om udvalgsarbejdet vedrørende ægtefællebeskatningen?«

Skriftlig begrundelse

Da den socialdemokratiske regering i 1982 fik gennemført lovgivningen om skattemæssig ligestilling af ægtefæller, pegede det konservative folkeparti på, at denne lov kun ville medføre vanskeligheder ved ægtefællernes opgørelse og fordeling af formue og afkast deraf. Det ville give udsving i ægtefællernes forskudsskat, men stort set ikke i de samlede, endelige skatter.

Derfor blev ingen af sambeskatningsproblemerne løst, men det blev gjort særdeles vanskeligt for ægtefæller at foretage fordeling af formue og afkast deraf, og dermed blev selvangivelsesproblemerne gjort sværere.

Der er derfor grund til at søge ændringer i ægtefællers beskatning gennemført hurtigst muligt med henblik på forenkling.

Hagen Hagensen (KF):

Når jeg har bedt ministeren give oplysninger om udvalgsarbejdet vedrørende ægtefællebeskatningen, skyldes det ganske enkelt, at den lovgivning, vi har lige nu, volder ægtefolk ganske mange vanskeligheder, og det er helt givet, at den må erstattes af noget andet.

Da den socialdemokratiske regering i 1982 fik gennemført denne lovgivning om den såkaldte ligestilling af ægtefæller i skattemæssig henseende, pegede det konservative folkeparti på, at denne lov ville medføre vanskeligheder ved ægtefællernes opgørelse og fordeling af formue og afkast deraf. Det ville give udsving i ægtefællernes skattetilsvær som forskudsskat, men stort set ikke i de samlede endelige skatter. Derfor blev ingen af sambeskatningsproblemer løst, men det blev gjort særdeles svært for ægtefolk at foretage fordeling af formue og afkast deraf, og dermed blev selvangivelsesproblemerne gjort sværere. Det har disse dages bevisenheder også vist, og derfor er mit spørgsmål stillet, idet man må se at søge ændringer i ægtefællebeskatningen gennemført hurtigst muligt med henblik på forenkling. Det er prisværdigt, at ministeren har hjulpet lidt til med et lovforslag, vi har til drøftelse nu, men vi trænger til noget mere.

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Jeg er enig med spørgeren i, at navnlig de sidste dage har vist, at der er en række problemer med loven om ægtefællebeskatningen. De regler, vi har i denne lov, er efter sagens natur overordentlig komplicerede, og det har jo også vist sig, at de har været meget vanskelige for skatteyderne at forstå.

Det har navnlig vist sig, at ægtefællerne har svært ved at afgøre, hvem et bestemt aktiv tilhører, og derfor har man været i tvivl om, hvorledes indkomst og formue og indtægter og udgifter i forbindelse med formuen skal fordeles. Når de så derefter erfarer, at denne fordeling normalt er uden betydning for den samlede skat, er der vel ikke noget at sige til, at mange har følt sig desorienterede.

Også reglerne om beregningen af ægtepars samlede skat har vist sig at volde vanskeligheder: Det har bl.a. al den omtale af det skema, der er udsendt til beregning af slutskatten, klart understreget.

Endelig tror jeg – men uden at jeg på nuværende tidspunkt med sikkerhed kan sige noget om det – at ægtefællebeskatningen også vil volde vanskeligheder for de lignende myndigheder.

Se, når det ligger således, vil jeg jo gerne have lov til at understrege, at jeg er ganske enig i behovet for den ligestilling mellem

[Ministeren for skatter og afgifter]

mand og hustru, som var hensigten med denne lov, og som denne lov også faktisk er et udtryk for, men jeg har hele tiden ment, at loven var blevet for kompliceret. Derfor har jeg nedsat ægtefællebeskatningsudvalget, idet det er mit håb herigennem at tilvejebringe de regler, der fastholder kravet om ligestilling eller endog forøger dette gennem en ligestilling mellem gifte og ugifte, men som samtidig er klarere og enklere at forstå.

Jeg mener, det er meget vigtigt, at centrale regler om ægtefællebeskatningen både er lette til at forstå for borgerne og er enkle at administrere for myndighederne.

Udvalget er gået i gang med sit arbejde. Hvis man skal være meget optimistisk, vil der være en mulighed for at ændre reglerne til næste år, men så skal man være meget, meget optimistisk, for vi skal jo have eventuelle nye regler klar, inden forskudsregistreringen begynder.

Lykketoft (S):

Jeg vil gerne spørge ministeren i anledning af hans bemærkninger om ægtefællebeskatningen, om ikke det er korrekt, at der ikke findes nogen model til gennemførelse af skattemæssig ligestilling mellem ægtefæller, der ville have fritaget ægtefællerne for den del af besværet med den nuværende selvangivelse, der går ud på at opdele formueaktiver og formuepassiver imellem sig, og at der dermed heller ikke findes nogen model, der kan løse de ligningsmæssige problemer, der følger heraf. Det var punkt 1.

Som punkt 2 vil jeg gerne spørge ministeren, om han ikke kan bekræfte, at hvis man havde gennemført den ret til deling ved selvangivelsen, som nu er gennemført, uden den særlige skatteberegning, som siges at komplicere det, ville der være en lang række ægtepar, som uforvarende var kommet til at betale væsentligt mere i skat, fordi de havde delt deres rentefradrag mellem sig.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ministeren sagde, at der var vanskeligheder ved administrationen af denne lov, og det er da rigtigt. Det vidste vi da også godt, og »vi« er jo det meget store flertal. Det var jo et forholdsvis lille mindretal, venstre og de konservative dengang udgjorde i folketinget, og de var de eneste, der stemte imod, men vi

var godt klar over, da vi gennemførte loven, at der ville blive vanskeligheder. Desværre er jeg nok nødt til at understrege, at skattemyndighederne vist selv har været med til at fremkalde en hel del af vanskelighederne. Ministeren har jo selv kritiseret den vejledning, der er udsendt fra statskattedirektoratet, og jeg mener også, at ministeren har været meget uheldig selv. Men jeg vil gerne spørge, om jeg har forstået det rigtigt, at ministeren vil sørge for, at de mange pensionister, der får gavn af den, nu bliver opfanget af administrationerne overalt.

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Når hr. Lykketoft spørger, om der findes andre måder at løse problemet med at skabe en sådan ligestilling på, må jeg erkende, at jeg tror, at hr. Lykketoft er bedre i stand til at besvare det spørgsmål, end jeg er, for han er jo fader til denne lov. Jeg ved ikke, om der findes andre måder at løse det på, men det er jo det, jeg meget gerne vil have undersøgt, og derfor er ægtefællebeskatningsudvalget nedsat netop for at undersøge, om der findes andre måder. Jeg er bekendt med, at der i andre lande findes andre måder at løse problemet på. Om disse metoder kan bruges her i Danmark, er en af de ting, jeg venter spændt på ægtefællebeskatningsudvalgets svar på.

Når hr. Lykketoft så yderligere spørger, om man kunne undvære den beregningsmetode, vi har i ægtefællebeskatningen, og antyder, at hvis man ikke havde denne beregningsmetode, ville mange komme til at betale mere i skat, må mit svar dertil være, at under det skattesystem, vi har for øjeblikket, er man jo nødsaget til på en eller anden måde at finde frem til progressionen i skatteskalen. Det er jo derfor, regeringen anstrenger sig for at lave en skattereform med et nyt skattesystem, hvor vi har et proportionalstræk, der går helt til tops, og hvis det lykkes os, betyder det jo, at problemerne om ægtefællebeskatningen også er løst.

Hr. Bernhard Baunsgaard fremhævede, at jeg kritiserede vejledningen. Det er nu ikke så meget vejledningen som beregningskemaet, jeg har kritiseret.

Må jeg dertil sige, at de myndigheder, der har udarbejdet beregningskemaet, stod over for en bunden opgave, nemlig at lave et ske-

[Ministeren for skatter og afgifter]

ma, der kan bruges af 4,2 millioner skatteydere, og der er jo mange, der har meget forskellige forhold. Der er pensionister, og der er dem, der er på bistandshjælp. Der er dem, der betaler formueskat, og der er dem, der er medlemmer eller ikke-medlemmer af folkekirken, og endelig skal man tage hensyn til de forskellige kommuner, som de pågældende skatteydere bor i.

Jeg har kritiseret det, ikke fordi jeg synes, at de har løst den opgave, de havde fået stillet, dårligt, men jeg har grebet i min egen barm og spurgt mig, om den opgave, vi har stillet skattemyndighederne, egentlig er den korrekte. Jeg må tilstå, at jeg er lidt fascineret af de løsninger, man har fundet frem til ude i kommunerne med at lave nogle forenklede skemaer, som kun gælder for en begrænset del af skatteborgerne, og det er klart, at vi har sat et arbejde i gang for at undersøge, hvilke muligheder vi har for næste år at gøre det bedre, lettere og mere forståeligt.

Så kan jeg i øvrigt bekræfte det, hr. Bernhard Baunsgaard spurgte om, nemlig at vi i statsskattedirektoratet er i gang med at udarbejde et system netop med henblik på de pensionister, som ved en u hensigtsmæssig fordeling er kommet til at snyde sig selv for et rentenedslag. Der vil blive skrevet til de pensionister, for hvem situationen kan være aktuel, og så må de tage stilling til fordelingen.

Lykketoft (S):

Jeg synes, ministeren svarede på det, jeg spurgte om, på en lidt undvigende måde, for det, der egentlig var mit anliggende, var rent logisk at få ministeren til at bekræfte, at det ikke er nødvendigt med noget kommissionsarbejde for at få fastslået den kendsgerning, at hvis man går fra ét system, hvor formuer og gæld skal selvangives hos manden, over til et system, hvor kvinderne har ret til at selvangive deres formuede og deres gæld, vil det, uanset hvordan systemet i øvrigt er udformet, uanset skatteberegningemetoden, i overgangsåret give mennesker nøjagtig de problemer, de har haft ved udfyldelsen af selvangivelsen i disse dage, og det ville de altså også have i det andet system, skatteministeren måtte kunne tænke sig frem til, hvis han ønsker ligestilling. Det er den logiske konstatering, jeg gerne vil have skatteministe-

ren til at gøre, men som han åbenbart har så svært ved at overvinde sig til at fremkomme med.

Tilsvarende mener jeg, at skatteministeren godt kunne gøre os den tjeneste at bekræfte, at havde man gennemført disse regler om særskilt selvangivelse i det system uden de særlige beregningsregler, ville det helt utvivlsomt og i mange tusinde tilfælde have betydning, at ægtepar, der delte deres rentefradrag, samlet fik en forhøjelse af deres beskatning.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil gerne sige tak for ministerens klare tilsagn om, at man overalt vil opfange de pensionister, der får gavn af den nye ægtefællebeskatning. Det glæder mig meget. Og så vil jeg også sige tak for den indrømmelse – sådan opfattede jeg det – som kom fra ministeren, at det ikke så meget er statsskattedirektoratet, der skal bebrejdes det skema, der er sendt ud, men at ministeren og hans departement ikke har tænkt sig bedre om. Man kan jo tilgive en minister meget, når ministeren er ny i embedet, men der er vel nu gået 1½ år, siden ministeren tiltrådte, og jeg vil så også gerne for at være helt sikker sige, at til næste år vil der altså blive udsendt bedre beregningsskemaer til forskellige grupper.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg vil gerne have lov til at sige, at ministeren jo arvede noget, som han måske ikke ønskede at arve. Forholdet er jo det, at det, der er vanskeligheden i hele ægtefællebeskatningen, ligger i, hvem aktivet tilhører, hvem der råder over det, og vi har i vores retssystem et regelsæt, som man skal følge, hvis det her skal gøres ordentligt op. Det har vi jo bare ikke fået klaret med denne ægtefællebeskatning. Man har ladet noget svæve frit i luften, og derfor bliver det så svært for ægtefolk at have med det at gøre. Derfor vil jeg i anledning af det svar, ministeren gav før, spørge, om han vil uddybe eller svare på, om det var hensigten nu at få en ligestilling, der kommer til at gælde, hvad enten det er ægtefolk eller ugifte, således at man får den ligestilling også mellem personer, der lever sammen, og det ikke skal være en, om jeg så må sige, skat på ægteskabet.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg kan forstå, at ministeren ikke kan love, at udvalget bliver færdigt så betids, at man kan få ændret reglerne, inden næste forskudsskema skal skrives. Derfor vil jeg gerne spørge ministeren, om han her i dag vil love, at der bliver udsendt en mere korrekt vejledning om forskudsregistrering end den, vi fik udsendt i august 1982.

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Hr. Lykketoft fremførte sit spørgsmål som et udslag af den højere logik. Nu er hr. Lykketoft jo en meget stor logiker, men over for denne logik har vi altså den kendsgerning, at mere end 3 millioner mennesker efter de henvendelser, jeg har fået, slet ikke kan forstå, hvad denne logik egentlig fører til, og slet ikke kan anvende den, og jeg har jo tidligere i tinget sagt, at hvis vi har en strid mellem logikken på den ene side og livets kendsgerninger på den anden side, så er det nok logikken, der er noget i vejen med, og ikke livets kendsgerninger.

Når hr. Lykketoft så yderligere spørger mig, om man uden denne beregning ville komme til det resultat, at nogle skulle komme til at betale mere i skat end med den beregning, vi har i dag, vil jeg sige, at det er da nok muligt, at det forholder sig sådan, men det forholder sig faktisk også omvendt, for sådan som ægtefællebeskatningen er formuleret – og det er en af de anker, jeg har haft mod systemet – er det jo en invitation til skattetænkning, det er en invitation til at flytte aktiver frem og tilbage mellem ægtefællerne, og det er jo da ikke heldigt at lave en lov, der simpelt hen inviterer til en form for skattetænkning. Men det er da nok rigtigt, at nogle kom til at betale mere, og det er vel nok også rigtigt, at nogle kom til at betale mindre, men det har ikke noget at gøre med – det vil jeg gerne understrege – den aktuelle problemstilling, vi står i: at i forhold til selve ægtefællebeskatningsloven, sådan som den nu er gældende ret, er det normalt uden betydning, hvorledes ægtefællerne fordeler skatten imellem sig.

Hr. Bernhard Baunsgaard mente, at nu var der gået 1½ år, og at jeg så godt kunne have lavet en bedre vejledning. Nu kan man altid diskutere, om 1½ år er tilstrækkeligt til at forstå dybsindighederne i ægtefællebeskat-

ningsloven, men jeg kan i hvert fald give det løfte, at til næste år – og det er også et løfte til fru Aase Olesen – vil vi gøre os megen umage med at gøre det mere forståeligt. Det er korrekt, det, der er lavet, men det har været meget svært forståeligt for skatteborgeren, og det beklager jeg meget er sket. Vi skal nok gøre det bedre til næste år.

Hr. Hagen Hagensen spørger, om det er vores tanke at lave en ligestilling ikke blot mellem ægtefolk, men også mellem folk, der bor sammen, men som ikke er gift. Svaret er, at dette er indeholdt i det kommissorium, som ægtefællebeskatningsudvalget har fået. Netop de spørgsmål og den korte drøftelse, der har været af problemerne her i dag, understreger jo, hvor vigtigt det er, at alle disse spørgsmål om ægtefællebeskatningen bliver kulegravet i et sagkyndigt udvalg, som har tid til at beskæftige sig med det, og hvis eneste opgave det er at løse dette uhyre vigtige problem i vor skattelovgivning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 47

8) Til *ministeren for skatter og afgifter* af:

Bo Kristensen (KF):

»Forventer ministeren, at der snart kan findes en løsning på problemet med den norske kilometerafgift, som opkræves af danske lastbiler ved kørsel i Norge?«

Skriftlig begrundelse

Danske vognmænd betaler kilometerafgift i Norge, hvorimod norske vognmænd kører gratis i Danmark. Der er således tale om en urimelig forskelsbehandling til skade for det danske vognmandserhverv.

Bo Kristensen (KF):

Det drejer sig om, at der nu i flere år har været tale om en særlig afgift, der er indført for danske vognmænd, når de bevæger sig i Norge, og derfor vil jeg spørge ministeren, om han på trafikministrenes møde sidste sommer forsøgte at få en opklaring af, på hvilke måder man kunne få fjernet den særlige afgift, der ligger på danske vognmænd, når de bevæger sig i Norge. Er der nogen mulighed for at gennemføre restriktioner eller i hvert fald få forhandlet de afgifter væk,

[Bo Kristensen]

som for øjeblikket pålægges danske vognmænd, når de bevæger sig i Norge?

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Jeg er helt enig med spørgeren i, at den manglende ligestilling på dette område er ganske urimelig. Jeg har derfor sidste år rejst sagen direkte over for den norske finansminister, Rolf Presthus, med hvem jeg havde en drøftelse i efteråret netop med henblik på at få en aftale i stand, sådan at danske vognmænd fritages for kilometerafgiften ved kørsel i Norge.

Jeg må imidlertid beklageligvis konstatere, at disse forhandlinger og den korrespondance, vi har haft siden, ikke har ført til et positivt resultat. Så sent som i sidste uge meddelte finansminister Presthus mig, at han desværre ikke på nuværende tidspunkt kan imødekomme det danske ønske om afgiftsfritagelse.

I betragtning af, at Norge har indgået sådanne aftaler med Sovjetunionen, Italien, Jugoslavien, Spanien og Ungarn og for nylig med Vesttyskland, og i betragtning af, at disse lande tilsammen har en større andel af den lastvognskørsel, der finder sted i Norge, end Danmark har, forekommer det uforståeligt, at nordmændene, umiddelbart før Nordisk Råd nu skal mødes igen, ikke også vil indgå en aftale med et nordisk broderland.

Jeg har derfor i dag, som man har hørt fra formanden, da mødet startede, fremsat lovforslag om ændring af vægtafgiftsloven, sådan at der skabes hjemmel til at pålægge bl.a. norske køretøjer en afgift af samme størrelsesorden som den, der afkræves danske køretøjer ved kørsel i Norge. En sådan udgang på sagen er naturligvis hverken problemfri eller særlig ønskelig, det vil jeg gerne understrege, men man må efter min opfattelse vedtage en sådan lov for at kunne benytte den til fremover at få gennemført en aftale om gensidig afgiftsfrihed med nordmændene i lighed med dem, som vi og som de har med en række andre lande.

Bo Kristensen (KF):

Jeg vil gerne sige tak for ministerens svar. Det er jo sådan, at når vi har det nordiske samarbejde, vi har i Nordisk Råd, hvor en lang række ting samordnes, forekommer det ejendommeligt, at vi skal møde sådanne kon-

kurrenceforvridninger inden for specielle erhverv, ikke generelt, men direkte mod enkelte erhverv.

Jeg håber, at skatteministeren med sine bemærkninger om det triste i at lave en lovgivning også vil følge de felter, der drejer sig om toldklarering, i den kommende tid, idet jeg er bekendt med, at også på det felt ser vi en forsinkelse i toldklareringen af danske vognmænd. Det er et lidt andet felt, men jeg håber, at vi så ikke dér får en barriere i stedet for de felter, vi modtager dem på, med det lovforslag, ministeren laver.

J. K. Hansen (S):

Jeg kan være enig med ministeren i det urimelige i, at danske vognmænd skal betale en afgift for at køre på de norske landeveje, når de norske vognmænd ikke skal gøre det samme i Danmark. Nu kan jeg forstå, at ministeren har et lovforslag på bordet. Må jeg så spørge ministeren: er det muligt f.eks. at pålægge alene nordmændene og ikke andre en sådan afgift her i Danmark? Jeg vil også godt spørge: hvad siger de danske vognmænd egentlig til det? Og for det tredje: kan ministeren oplyse noget om provenuet af en sådan afgift, hvis f.eks. andre end nordmændene skulle med?

Ministeren for skatter og afgifter (Foighel):

Må jeg sige til hr. Bo Kristensen, at vi naturligvis er meget opmærksomme på, at der ikke lægges hindringer i vejen for fri dansk erhvervsudøvelse i Norden, og jeg har begrundede forhåbninger om, at spørgsmålet også vil blive rejst i Nordisk Råd, hvor det nordiske samarbejde jo virkelig kommer ud for sin store, alvorlige prøvelse.

Til det andet spørgsmål vil jeg gerne sige, at lovforslaget har form af en bemyndigelse til ministeren for skatter og afgifter efter høring af ministeren for offentlige arbejder til at pålægge køretøjer, der er registreret i udvalgte lande, en sådan afgift. Vi har i virkeligheden ikke noget ønske om at gennemføre en afgift på al udenlandsk landevejstrafik i Danmark, men vi har her et problem, som vi håber og tror på at den foreslåede lov, hvis den bliver vedtaget, kan hjælpe os med at løse. Hvis denne bemyndigelse benyttes udelukkende over for norske vognmænd, vil provenuet under forudsætning af uændrede

[Ministeren for skatter og afgifter]

forhold – og vi ved jo ikke, om den forud-sætning holder stik – være ca. 12–13 mill. kr., hvilket fremgår af bemærkningerne til det lovforslag, jeg har fremsat i dag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 55

9) Til *ministeren for kulturelle anliggender* af:

Lenger (VS):

»Finder ministeren, at det er i overensstemmelse med intentionerne bag nærradioforsøgene, at arbejdsløse afskæres fra at anvende mediet, fordi de risikerer at miste en del af deres dagpenge, hvis de beskæftiger sig med netop denne fritidsaktivitet?«

Skriftlig begrundelse

En række nærradioer har oplevet, at arbejdsløse brugere mister dagpenge, i det omfang de har brugt tid på nærradioforsøgene. Andre arbejdsløse undlader at gå i gang, fordi de frygter, at det samme kan ske for dem.

Men ideen bag nærradioerne er jo netop, at alle skal kunne anvende mediet, dels som et led i deres ytringsfrihed, dels som en fritidsbeskæftigelse. For de arbejdsløse er nærradioerne på mange måder en ideel mulighed for aktivitet, fordi de på denne måde ikke tager arbejde fra andre, og fordi nærradioerne er indholdsmæssigt vedkommende.

Hvis konsekvensen af en sådan aktivitet imidlertid bliver, at indtægterne modregnes i dagpengene, vil en stor gruppe mennesker ikke kunne bruge nærradioerne.

Dette finder spørgeren er i strid med intentionerne bag nærradioforsøget.

Lenger (VS):

Der er ingen tvivl om, at nærradioforsøgene er blevet en stor succes. De er ganske forskellige fra eksempel til eksempel, men generelt kan man sige om dem, at der er tale om en væsentlig udvidelse af ytringsfriheden, der er bedre muligheder for at dyrke denne hobby- og fritidsvirksomhed, som der er tale om, og der bliver indhøstet erfaringer til en kommende radiostruktur. Nu er det imidlertid sådan, at der er en gruppe mennesker, som undlader at bruge tilbuddet af frygt for at miste dagpengene. Det skyldes forhold i et

andet ministerium end kulturministeriet, men ikke desto mindre må det efter min opfattelse berøre kulturministeren og kulturministeriet, at man iværksætter et forsøg, som dernæst undergraves af nogle fortolkninger, der finder sted i et andet ministerium, og som vi vender tilbage til senere på dagsordenen.

Det er baggrunden for, at jeg har stillet dette spørgsmål.

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Hr. Lenger spørger mig om intentionerne bag nærradioforsøgene, og dér kan jeg sige, at det formål, der var med den forsøgsordning, som nu eksisterer, var at skabe et bredt erfaringsgrundlag, således at man kan tage stilling til, om man skal have en lovgivning om permanente nærradioer uden for Danmarks Radio, når denne forsøgsperiode udløber den 31. marts 1986.

Det er klart, at som for alle mulige andre aktiviteter gælder det også for beskæftigelsen med at lave nærradio, at den form for virksomhed må udfolde sig i overensstemmelse med lovgivningen her i landet. Mit svar må derfor nødvendigvis blive, at formålet med forsøgsordningen som sådan ikke giver nogen vejledning om, hvordan de enkelte sager om fradrag i arbejdsløshedsdagpenge skal håndteres. Derfor må jeg henvise til arbejdsministeren, som man jo får lejlighed til at høre svare om et par minutter.

Lenger (VS):

Jeg vil gerne supplerende spørge, om ministeren er enig i, at nærradioforsøgene er hobby- og fritidsvirksomhed, idet det jo netop er udlægningen af det spørgsmål, der indgår ganske væsentligt i de fortolkninger, som man har lagt frem fra arbejdsministeriets side.

Endvidere vil jeg også gerne spørge kulturministeren, hvordan hun mener at man kan danne et bredt erfaringsgrundlag, som det hedder i intentionerne, hvis det er sådan, at en bestemt gruppe på forhånd udelukkes fra at bruge nærradiomediet.

Arentoft (FP):

Jeg vil gerne spørge kulturministeren, om ikke hun mener, at det set ud fra et kulturelt synspunkt er af stor betydning, at arbejdsle-

[Arentoft]

dige kan benytte den uheldige fritid, de har, til noget fornuftigt, og om ikke det har en overordentlig stor psykologisk betydning, at disse mennesker ikke blot skal gå rundt og ikke vide, hvad de skal foretage sig, men ulønnet kan deltage i noget, som interesserer dem.

Thoft (SF):

Bekymrer det ikke kulturministeren, at 300.000 arbejdsløse hermed i realiteten berøves den kulturelle ytringsmulighed, det er at indgå i nærradioforsøgene og dermed være med til at skabe radioprogrammer til fornøjelse og opmuntring for os andre?

Ministeren for kulturelle anliggender (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg må til alle tre spillere sige, at uanset hvilke kulturpolitiske intentioner der kunne ligge bag disse nærradioforsøg – og jeg har forsøgt at skitsere, hvad formålet var – må disse forsøg ske inden for den lovgivning, der normalt eksisterer i landet.

Hvis man fra folketingets side ønsker at ændre den lovgivning, må man henvende sig til den ressortminister, som har med det at gøre. Jeg må endnu en gang henvise til, at det er arbejdsministerens område, og jeg giver mig ikke af med fortolkninger af arbejdsministerens regler. Det tror jeg arbejdsministeren gerne vil have sig frabedt, og det kan jeg godt forstå.

Lenger (VS):

Jeg fik ikke rigtig svar på mit supplerende spørgsmål, og derfor vil jeg gerne stille det igen. Jeg vil gerne spørge ministeren, om det ikke er korrekt, at forsøget fra kulturministeriets side er tilrettelagt sådan, at det må karakteriseres som fritids- og hobbyvirksomhed.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 48

10) Til *undervisningsministeren* af:

J. K. Hansen (S):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om Tønder tekniske skoles fortsatte muligheder for at eksistere som teknisk skole?«

Skriftlig begrundelse

Ifølge direktoratet for erhvervsuddannelsernes nye skitseplan for Tønder tekniske skole er 2 basisområder udtaget af det oprindelige skitseforslag. Det drejer sig om jordbrugsområdet, der skulle have været etableret i 1983, og bygge- og anlægsområdet, som skulle etableres i 1985.

Begge områder, der skulle medvirke som grundlag for en fortsat udbygning af 2. dels uddannelserne, har fået stærk opbakning lokalt af såvel amtsråd som kommune, og det må stærkt frygtes, at en borttagelse af de 2 nævnte basisområder fratager skolen muligheder for fortsat at eksistere som teknisk skole.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg ved ikke, hvad der får hr. J. K. Hansen til at spørge, om regeringen nu undergraver eksistensen for Tønder tekniske skole. Dermed synes jeg ikke hr. J. K. Hansen har gjort Tønder tekniske skole nogen tjeneste. Jeg synes, det er et dårligt spørgsmål, og jeg skal gerne begrunde, hvorfor jeg synes, det er urimeligt at spørge på den måde.

Der er ingen, som drømmer om at fjerne noget som helst af det, der er på Tønder tekniske skole i dag, og med hensyn til den skuffelse, der måtte være over, at man tilsyneladende ikke får bygge og anlæg tilført som ny uddannelse fra 1985, kan jeg oplyse, at det i forvejen er sådan, at der i Sønderjylland overhovedet ikke er fyldt på de skoler, man har.

På bygge og anlæg i Åbenrå og Haderslev er der, så vidt det er oplyst over for mig, cirka halvt fyldt. Jeg kunne have lyst til at spørge hr. J. K. Hansen, om han da anbefaler, at man, når der kun er halvfyldt på de enheder, man har, så skal oprette nogle nye af de samme. Det er i hvert fald ikke noget, der skaffer ekstra uddannelsespladser her i landet, og der er jo ikke flere elever, der får en uddannelse på den måde.

Med hensyn til den udvidelse med EFG-jordbrug, man også har håbet på, kan jeg oplyse, at den nuværende regering ønsker at forsøge en udbygning af landbrugsskolernes forskoler, som fuldstændig på samme måde, ja, på bedre og betydelig billigere måde, sigter mod unge fra byerne, som har brug for at stifte bekendtskab med landbrugserhvervet,

[Undervisningsministeren]

før de går i gang med en egentlig uddannelse. Denne forskole har man mig bekendt i Tønder, og kan man skaffe flere elever til den, så lover jeg, at det får man lov til. Man kan få lov til at tage så mange elever, man kan skaffe, på landbrugsskolens forskole i Tønder.

J. K. Hansen (S):

Jeg skal takke undervisningsministeren for karakteren for spørgsmålet, den har jeg modtaget.

Jeg har begrundet mit spørgsmål, og det går jeg ud fra at ministeren har læst. Nu er det ikke specielt Tønder tekniske skole som institution, jeg tænker på. Det er mere de unge mennesker i Tønder og i Tønders opland, der skal have mulighed for en ungdomsuddannelse, og det er den mulighed, jeg frygter ikke vil være til stede, fordi den tekniske skoles eksistens er truet.

Det, der er sket fra undervisningsministerens embedsmænds side, er jo, at det område, jordbrugsområdet – nu forstår jeg, at undervisningsministeren mener, at jordbrugsuddannelse er lig med landbrugsuddannelse, den opfattelse har jeg ikke – skulle have været etableret i 1983, men det kommer ikke, og bygge- og anlægsområdet, som skulle etableres i 1985, kommer altså heller ikke.

Så synes jeg nok, at jeg vil gøre opmærksom på, at undervisningsministeren og jeg i sin tid var sammen om folketingsbeslutningen om ungdomsuddannelserne, hvor vi sagde, at den enkelte elev skal tilbydes en reel mulighed for at vælge mellem flere ungdomsuddannelser, og at dette mål skal nås igennem udbygning og geografisk spredning af de enkelte uddannelser. Vi sagde også, at de enkelte tilbud skal være ligeværdige.

For at vise, at dette med det ligeværdige ikke er noget, der er opfundet af mig, vil jeg tillade mig at citere, hvad den daværende ordfører for venstre, hr. Bertel Haarder, sagde ved den lejlighed. Det var ved andenbehandlingen af forslaget den 4. juni 1980, sp. 11017 i folketingets forhandlinger 1979-80. Dér sagde hr. Bertel Haarder:

»Nogle hængte frakken op på ordet »ligeværdighed« og sagde, at det var et mistænkeligt ord. Vi har ikke nogen betænkeligheder ved at skrive under« – »vi« må jo være venstre – »på begrebet ligeværdighed. Det er et

glimrende ord, ja, det er vel noget af det bedste i hele forslaget.«

Det sagde hr. Bertel Haarder dengang. Jeg vil spørge, om hr. Bertel Haarder, som nu er undervisningsminister, har ændret holdning eller har ændret opfattelse vedrørende ordet ligeværdighed.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Nej, men jeg kan ikke se, at dette med ligeværdigheden har noget som helst at gøre med, om man skal bygge nye skoler i områder, hvor der kun er halvfyldt på de skoler, man har.

Jeg kunne have lyst til at spørge hr. J. K. Hansen, om det virkelig er socialdemokratisk politik, at man i Sønderjylland, hvor der kun er halvfyldt på bygge og anlæg, skal bygge en ny enhed i en naboby. Er det virkelig socialdemokratisk politik? Det er i hvert fald ikke noget, der skaffer flere unge en uddannelse.

Med hensyn til jordbrugsområdet er der tale om, at vi i øjeblikket har 3 forskoler fordelt rundt i landet. Nu udbygger vi til så mange skoler som muligt. Vi regner med, at vi kommer op på 6-7 skoler. Det er en spredning af denne uddannelse, som er helt i overensstemmelse med den målsætning, der var.

J. K. Hansen (S):

Ja, nu hverken må eller skal jeg svare på spørgsmål fra undervisningsministerens side her.

Det, det drejer sig om, er altså et område omkring Tønder, som nok må være ministeren bekendt. Det har et naturligt opland, er en naturlig basis for, at en række unge mennesker kan tage en uddannelse lige netop i dette område, og det, vi mente med ligeværdighed, var jo, at der skulle være en sådan uddannelse lige omkring hjørnet. Det er der altså ikke mere efter det, ministeren eller ministerens embedsmænd her har fremlagt. Det kan godt være, at de unge mennesker bliver tvunget til at fylde op på de øvrige skoler, der findes i landsdelen eller i Sønderjyllands amt, med de konsekvenser, det får, at de skal bo ude osv. osv.

Jeg kan forstå, at det er et spørgsmål, vi er nødsaget til at tage op i folketingets uddannelsesudvalg.

Qvist Jørgensen (S):

Nu har ministeren 2 gange påstået, at nogle af de sønderjyske skoler kun skulle være halvfylde. I den anledning vil jeg godt spørge, om undervisningsministeren tilfældigvis har lidt mere præcise tal for denne påstand. Jeg har beklageligvis ikke selv tallene foran mig, men jeg tager klart afstand fra den melding, der er kommet, om, at skolerne skulle være halvtomme. Jeg mener, det er forkert.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Der er på landsplan et sted mellem 1.000 og 2.000 ledige pladser på bygge og anlæg. Desværre er der allerflest ledige pladser i Sønderjylland, nemlig i Åbenrå og i Haderslev, hvor elevtallet ifølge den statistik, jeg senest har set, lå et sted mellem 35 og 60 i de to byer. Jeg tror endda, at jeg her har sat det lidt højere, end det i virkeligheden er, men jeg vil gerne være på den sikre side.

Hvis hr. J. K. Hansen vil fortælle mig, om det er Åbenrå eller Haderslev, der skal nedlægges til fordel for en bygge- og anlægslinje i Tønder, så er jeg meget åben. Men jeg mener efter min bedste vilje ikke, at vi kan oprette endnu en med garanti for, at den end ikke bliver halvfuld.

Det er problemet med det system, der er indført med EFG-uddannelserne, at man er nødt til at have ret store enheder. Vi søger nu af hensyn til Bornholm og Thisted at gøre det muligt at drive enheder med helt ned til 50 elever. Men jeg tror, at det fremgår af de tal, jeg har nævnt, og med tanke på de stærkt formindskede ungdomsårgange, at selv om det ender med at blive en realistisk løsning for bygge- og anlægslinjerne rundt omkring i landet, så vil det være meget utilrådeligt at oprette endnu en linje i Sønderjylland, hvor man har allersværest ved at fylde op på de linjer, man har.

J. K. Hansen (S):

Måske kunne undervisningsministeren, da hans parti jo går meget stærkt ind for nærdemokrati og for decentralisering, forklare mig, hvorfor Sønderjyllands amt, også Tønder kommune, meget positivt og stærkt er gået ind for, at disse to basisuddannelser, som nu åbenbart bliver udtaget, skal etableres i Tønder.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg går ud fra, at Sønderjyllands amt vil være glad for, at man kan udvide landbrugs-skolernes forskoler også i Sønderjylland, hvor man mig bekendt oven i købet har én i forvejen, og som jeg sagde, må man dér få lov at optage alle dem, som melder sig.

Med hensyn til bygge og anlæg synes jeg ikke, at jeg skal gentage, hvad jeg har sagt. Jeg skal gerne fremsende detaljeret talmateriale. Jeg er sikker på, at hr. J. K. Hansen vil blive chokeret over, så svært det er at få fyldt de pladser op, vi har. Derfor er jeg sikker på, at vi ved en nærmere samtale om tingene kan blive enige om, hvad der bør gøres i den aktuelle situation.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 56

11) Til *miljøministeren* af:

Margrete Auken (SF):

»Hvor langt er de nordiske lande kommet i arbejdet med at udforme et forslag til Pariskonventionens teknisk-videnskabelige arbejdsgruppe, der går ud på, at oparbejdningsanlæg for brugt atombændsel skal indføre den bedste tilgængelige teknologi, så radioaktive udledninger kan undgås?«

Skriftlig begrundelse

I folketingets spørgetid 19. oktober 1983 bekræftede ministeren, at han personlig vil tage initiativ til et fællesnordisk forslag til Pariskonventionen, der, hvis det vedtages, betyder, at nye såvel som eksisterende oparbejdningsanlæg for brugt atombændsel skal indføre den bedste tilgængelige teknologi, så de radioaktive udledninger kan bringes ned på et absolut minimum.

Ifølge en pressemeddelelse fra miljøministeriet af 23. november 1983 har ministeren fået principielt tilsagn til et sådant forslag fra de øvrige nordiske ministre på miljøområdet ved et møde i Stockholm.

Vi har siden oktober kunnet læse den ene alarmerende avisrapport efter den anden om Windscales udledninger, bl.a. om lukning af strande på den engelske vestkyst og plutonium i støvsugere. Ifølge en engelsk TV-film, som Danmarks Radio i øvrigt ikke vil vise, er antallet af leukæmidødsfald hos børn un-

[Margrete Auken]

der 18 år 10 gange over landsgennemsnittet i området, en påstand, der nu undersøges af en regeringskommission.

Ifølge mine oplysninger er det nordiske forslag ukendt i de øvrige, sydlige lande, der er medlem af Pariskonventionen. For at undgå forsinkelser i behandlingen af det nordiske forslag vil det være hensigtsmæssigt officielt at informere de øvrige Pariskonventionslande om forslaget i god tid inden mødet i slutningen af marts. Sidste år blev en anbefaling fra den teknisk-videnskabelige gruppe om PCB ikke behandlet, fordi nogle lande ikke var klar over, at de skulle tage stilling til det. Et dansk forslag om de radioaktive udledninger blev ligeledes ikke behandlet, fordi de øvrige lande ikke var informeret på forhånd.

Margrete Auken (SF):

I fjor havde vi et flot og internationalt vidt berømt samarbejde på mange niveauer om et fællesnordisk forslag om ved Londonkonventionen at få vedtaget et stop for dumpninger af lav- og mellemradioaktivt affald.

For nogen tid siden fik jeg indtryk af, at ministeren var indstillet på, at vi prøvede at gentage succesen i forbindelse med Pariskonventionen om de radioaktive udledninger, og til støtte for et sådant højest tiltrængt initiativ kom den ene skandaløse oplysning efter den anden, først og fremmest om det engelske værk Windscale.

Jeg er ikke mere så imponeret af vort samarbejde, fordi det viser sig, at der er mange af Londonkonventionens lande, der slet ikke har hørt om det nordiske forslag, som ministeren i en pressemeddelelse har meddelt at der var givet grønt lys for i de andre nordiske lande. Jeg håber meget her at kunne få at vide, at det er godt på skinner, og at vi selvfølgelig vil komme flot igennem i Pariskonventionen.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

På baggrund af den bekymring, som radioaktive udledninger fra oparbejdningsanlæg har givet anledning til i den senere tid, er jeg glad for på baggrund af fru Margrete Aukens spørgsmål at få lejlighed til kort at redegøre for og orientere om det danske initiativ på dette område, og også om, hvor vi står i dag.

Som jeg nævnte i tingets spørgetid den 19. oktober 1983, er det min hensigt, at der på det kommende møde i Pariskonventionens teknisk-videnskabelige arbejdsgruppe, som finder sted den 26.-29. marts 1984, fremlægges et forslag, hvorefter det pålægges ethvert eksisterende og kommende oparbejdningsanlæg at tage hensyn til den bedste tilgængelige teknologi til nedbringelse af radioaktive udledninger.

På et uformelt møde den 22. november 1983 med mine nordiske kolleger har jeg fået principiel tilslutning til mit forslag. På mødet var der enighed om, at de øvrige lande måtte have lejlighed til at gennemgå detaljerne i forslaget, sådan at det danske initiativ formelt kan besluttes på et nordisk miljøministerrådsmøde, som afholdes i tilslutning til Nordisk Råds session i Stockholm den 28. februar 1984. Herefter vil forslaget formelt kunne fremlægges i Pariskonventionen.

Margrete Auken (SF):

Jeg vil gerne takke ministeren og føler mig beroliget. Jeg går ud fra, at jeg skal forstå det sidste sådan, at Danmark fortsat vil stå på det standpunkt. Så må vi sikre os, at de andre nordiske lande også kommer til det, at det bliver kommunikeret igennem. Men jeg takker og bringer det videre.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 57

12) Til *miljøministeren* af:

Margrete Auken (SF):

»Vil Danmark kræve, at den fællesnordiske resolution imod dybhavsdeponering af højradioaktivt affald kommer til afstemning ved det kommende møde i Londonkonventionen, dvs. konventionen af 29. december 1972 om forhindring af havforurening ved dumpning af affald og andre stoffer?«

Skriftlig begrundelse

På mødet i Londonkonventionen, LDC, for et år siden blev der efter pres fra de nordiske lande nedsat en ekspertgruppe til at vurdere, om dybhavsdeponering er omfattet af LDC. Er dybhavsdeponering omfattet, betyder det automatisk, at deponering af høj-

[Margrete Auken]

radioaktivt affald under havbunden vil blive forbudt.

Til dette års møde har de nordiske lande sammen udfærdiget en resolution, der siger, at dybhavsdeponering er omfattet af konventionen.

Vedtagelsen af den nordiske resolution kræver simpelt flertal, hvilket er meget realistisk, efter at LDC i 1983 vedtog et moratorium for dumpning af lav- og mellemlradioaktivt affald i form af en resolution fra Spanien, og efter at ekspertgruppen i december ikke kunne blive enig om, hvorvidt dybhavsdeponering er omfattet af LDC eller ikke. På ekspertgruppens møde gav de fleste lande desuden udtryk for synspunkter i overensstemmelse med den nordiske resolution.

USA har udvidet sine anstrengelser for at sikre, at resolutionen ikke kommer til afstemning. Lederen af den amerikanske delegation er blevet erstattet med James Malone, der repræsenterede USA under havretskonferencen. Samtidig har medlemmer af den amerikanske delegation besøgt Spanien i et forsøg på at samle støtte her.

I det tilfælde, at den nordiske resolution ikke kommer til afstemning, vil det betyde, at de lande, der ønsker at anvende havbunden som losseplads for højradoaktivt affald, vil anvende endnu flere penge på undersøgelsesarbejde, noget, der til stadighed vil øge risikoen for, at disse lande vil gøre det, lige meget hvad hovedparten af LDCs medlemslande ønsker.

Hvis den nordiske resolution kommer til afstemning og bliver vedtaget, har vi sørget for, at lande med atomkraft på et tidligt tidspunkt vil blive tvunget til at rette opmærksomheden mod mere ansvarlige former for affaldshåndtering.

Margrete Auken (SF):

Ja, her står vi over for en betragtelig tungere sag end den, der har med Pariskonventionen at gøre, nemlig en af atomkraftens virkelige absurditeter, problemerne med at komme af med affaldet. Atomkraftlandene har planer om at deponere det under havbunden, og man håber på at kunne komme af sted med at få besluttet, at det ikke er dumpning, så det derved skulle være omfattet af Londonkonventionens artikel 1. Her drejer det sig altså om højradoaktivt affald.

Vi er meget glade for, at de nordiske lande har fremlagt en resolution, som klart tilkendegiver, at denne deponeringsmetode er dumpning og derfor omfattet af Londonkonventionen.

Men vi er tilsvarende bekymret over de rygter, der går om, at man presser de nordiske lande til ikke at bringe dette forslag til afstemning. Jeg kan fortælle ministeren, at så sent som i går aftes var der debat i det hollandske parlament, hvor i hvert fald 55 medlemmer – Holland er med i arbejdsgruppen omkring de her deponeringer – klart støttede det nordiske forslag. Det kommer til afstemning i morgen.

Alle de lande, som skal have skiddet, kigger på Norden i øjeblikket, og vi kan klare Big Brother, og jeg håber meget, at ministeren vil love, at de forholdsvis sådan mellemstærke nordiske lande vil stå fast og bringe forslaget til afstemning.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Det er den danske opfattelse, at bortskaffelse af højradoaktivt affald i havbunden er omfattet af Londonkonventionen, og at konventionen skal ændres, såfremt en sådan aktivitet skal kunne udføres lovligt i fremtiden. En sådan ændring vil kræve, at $\frac{2}{3}$ af Londonkonventionens kontraherende parter er overbevist om, at de tekniske metoder, hvorved bortskaffelsen udføres, sikrer en total og permanent isolation af højradoaktive materialer fra biosfæren.

Den danske holdning vil ikke blive fraveget af den danske delegation. Det kan imidlertid ikke på nuværende tidspunkt afgøres, om Danmark vil kræve den fællesnordiske resolution til afstemning, fordi eventuelle andre resolutioner, måske med bredere tilslutning, måske kan imødekomme de danske synspunkter, ligesom Danmark lægger stor vægt på, at den nordiske enighed opretholdes. Det vil sige, at afgørelsen af, om afstemningen skal gennemføres eller ikke, vil ske, når vi har set eventuelle andre resolutioner.

Margrete Auken (SF):

Jeg vil selvfølgelig gerne takke ministeren, men jeg synes ikke, at svaret er beroligende. Det er på mandag, der er møde i Londonkonventionen. Vi har meget travlt nu. Hvis det er nogle af de resolutioner, der er frem-

[Margrete Auken]

lagt, ministeren tænker på, vil jeg sige, at jeg har studeret de 3 resolutioner, der indtil videre foreligger, og ingen af disse er i overensstemmelse med den danske holdning. Derfor vil det, medmindre ministeren er bekendt med den anden resolution, som ikke har været fremlagt indtil nu, være et klart knæfald.

Når ministeren siger en resolution, som kan skaffe bredere flertal, så ved ministeren godt, at det bredere flertal i givet fald skal hentes blandt deponeringslandene, for de andre giver meget stor støtte til de nordiske lande. Det her handler faktisk om Nordens image og muligheder i det internationale miljøarbejde for at komme disse svage lande til undsætning, og det er klart, at vi vil tage det op i Nordisk Råd under generaldebatten, under miljødebatten, hvis det her kikser.

Jeg håber meget, at ministeren kan sige til mig, at det bliver i hvert fald ikke pres fra USA, som får Danmark til at vakle, og sådan at vi kan få helt klar besked om, hvad det er, der sker. Jeg tror, det er en katastrofe, hvis ikke det forslag kommer til afstemning. Det vil blive flot vedtaget, hr. minister, hvis det kommer til afstemning.

Miljøministeren (Chr. Christensen):

Jeg deler fru Margrete Aukens bekymringer på dette område, men jeg skal gentage, at den danske holdning ændres ikke. Det, der ligesom har ligget bag ved, er: når vi længst med en eventuel anden resolution, som fuldt ud tilgodeser de danske synspunkter, men får tilslutning fra flere lande?

Hvis ikke det er tilfældet, så må det være naturligt, at konsekvensen er, at vi fremlægger vores resolution til afstemning.

Margrete Auken (SF):

Det virker heroisk, at man siger, at vores holdning ikke ændres. Men hvis vi nu ikke har noget at have det i bagefter, så kan det næsten være det samme.

Jeg forstod på ministeren, at en alternativ resolution i hvert fald skal sikre, at det fastslås, at dybhavsdeponeringer eller deponeringer under havbunden er dumpning. Det må være hovedpunktet i den danske holdning. Så en resolution, der ikke fastslår det, er en klar ændring af den danske holdning – eller hvordan?

Miljøministeren (Chr. Christensen):

En resolution, der ikke opfylder de danske ønsker, bliver ikke i stand til at skubbe vores resolution væk.

Vi har den største bekymring med hensyn til disse deponeringer på havbunden, fordi det er meget store dybder, der er tale om. Det er op til 5.000–6.000 m, og vi har ikke nogen garanti for, at en eventuel form for nedskydning af materialet i cylindre vil være af den effekt, der er tale om. Den anden mulighed er at lave borer. Disse borer er vi meget skeptiske over for, igen fordi det er store dybder, der er tale om. En effekt, som vi kunne ønske, er ikke tidligere set, og derfor må vi have den største bekymring og fastholde vores resolution.

Formanden:

Fru Margrete Auken uanset enigheden.

Margrete Auken (SF):

Jeg skulle lige til at lade være med at sige mere, kun glæde mig til at give ministeren roser på Nordisk Råd, når vi har denne opbakning.

Men jeg blev lidt nervøs over slutningen. Jeg forstod vel rigtigt? Der er ikke tale om, at vi kan snakkes hen til, at teknikken kan bortforklare, at det her er dumpning. Altså det er $\frac{2}{3}$ flertal, der i givet fald skal ændre Londonkonventionen, så vi både fastholder, at det er dumpning, og at Londonkonventionen skal ændres, ifald vi finder en eller anden teknisk fiddelifut med at skyde det et par kilometer ned under havbunden med slangebøsseprincippet. Det er vi enige om.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 63

13) Til *fiskeriministeren* af:

Gade (SF):

»Med hvilken begrundelse har ministeren ophævet forbuddet imod salg og markedsføring af forurenede torskelever fra fisk, fanget i Østersøen, på trods af levnedsmiddelinstytutets henstilling om at afvente, at situationen omkring PCB var nærmere belyst og afklaret, og er det sket med miljøministerens godkendelse?«

Fiskeriministeren (Grove):

Jeg kan oplyse spørgeren om, at der ikke var nogen begrundelse for fortsat at opretholde forbuddet mod salg af torskelever fra Østersøen.

Forbuddet blev indført i oktober 1971 på grund af uønskede koncentrationer af DDT. Siden har de internationale bestræbelser på at begrænse og undgå DDT-anvendelse forbedret situationen i Østersøen, således at det var fornuftigt at ophæve forbuddet. Jeg gør opmærksom på, at indholdet af DDT i torskelever ligger under den grænseværdi, der er foreskrevet i miljøministeriets seneste bekendtgørelse, af januar 1982. Selve ophævelsen er forhandlet dels i vores kvalitetsudvalg i fiskeriministeriet, dels med levnedsmiddel-instituttet, og sundhedsstyrelsen har deltaget i arbejdet.

Det er hele baggrunden for ophævelsen.

Spørgeren drager en ny ting frem, og det er PCB. Det frembyder et helt andet problem end DDT, og det må vurderes særskilt. PCB kan forekomme i torskelever fra Østersøen og fra andre havområder. PCB-indholdet i vores fødemidler og fødevarer må vurderes generelt, om nødvendigt af fiskeriministeriet sammen med andre levnedsmiddelinstututer, og der må træffes de fornødne foranstaltninger, f.eks. i form af fastsættelse af grænseværdier for tilladte mængder. Man har grænseværdier i nogle lande, men de varierer meget, for man er ikke sikker på, hvor den skal ligge. Jeg kan til eksempel nævne, at 5 ppm (parts per million) PCB er grænsen i USA, Japan og Sverige. I Canada er værdien 2 ppm, men i Holland er den 25. Derfor er der vidt forskellige grænseværdier, og vi er ikke sikre på, hvor den skal ligge.

Gade (SF):

Jeg vil nok sige, at jeg er noget skuffet over svaret. Det ligger sådan, at fiskeriministeren har ophævet dette forbud, mens man i sundhedsstyrelsen har et udvalgsarbejde i gang om PCB, hvor man anbefaler en yderligere restriktiv holdning over for anvendelse af både DDT og PCB.

Svenskerne fornyede i maj deres forbud mod salg af torskelever, og i svensk ernæringsoplysning lægger man vægt på og råder først og fremmest kvinder til ikke at spise for meget fed fisk på grund af den forurening,

der er, og på grund af den alvorlige risiko, der er. Miljøministeren betegnede forureningen af modermælk med PCB som så alvorlig, at det skræbade loftet.

Jeg mener, at den usikkerhed og den situation burde have fået ministeren til i det mindste at vente, til rapporten lå klar. Jeg vil spørge ministeren, om han kan bekræfte, at levnedsmiddelinstittet har frarådet at ophæve forbuddet.

Fiskeriministeren (Grove):

Jeg kan sige, at det forbud, vi havde, gjaldt DDT, og der var ingen frarådelse af at ophæve det.

Et andet problem, som nu bliver rejst, er PCB, og mig bekendt er der ingen lande omkring Østersøen, der har forbud imod det. Man ved ikke, hvor grænsen skal ligge, man er meget usikker på det, og desuden er det begrænset, hvor meget torskelever der bliver spist af hvert enkelt menneske. Man aner ikke, hvor store mængder det drejer sig om. Derfor er der, alt taget i betragtning, på nuværende tidspunkt ingen grund til at indføre et nyt forbud.

Gade (SF):

Det undrer mig lidt, at fiskeriministeren her svarer, at det var et forbud mod DDT, ikke mod PCB. Sådan som jeg har forstået situationen – men det kan være mig, der helt har misforstået det – var det et forbud mod at omsætte torskelever, og det er vel det vigtige, det er vel det, det drejer sig om. Ved hjælp af sundhedsstyrelsen har man nu fået øjnene op for, at der også er PCB i torskelever, og det er derfor, jeg synes, det virker lidt urimeligt, at fiskeriministeren har ophævet forbuddet.

Jeg synes ikke, at fiskeriministeren svarede på mit spørgsmål: er det rigtigt, at levnedsmiddelinstittet har anbefalet, at man ikke ophævede forbuddet?

Margrete Auken (SF):

Jeg vil godt føje til – det står jo i spørgsmålet – om det var med miljøministerens godkendelse. Vi fik ikke helt klar besked på, om det har været forelagt dér.

Jeg vil godt spørge: mener fiskeriministeren, at DDT-forbuddet – som nu er blevet ophævet, og sikkert rimeligt nok, fordi dér

[Margrete Auken]

var vi langt mere effektive end med hensyn til PCB, det var meget mere restriktive ting, man greb til mod DDT, og det har så hjulpet – var et idiotisk forbud, fordi vi spiser jo så meget andet, vi spiser jo ikke torskelever hele dagen, eller hvordan det nu var, ministeren fik det sagt, den samlede sum af vores almindelige forgiftning, og hvad ved jeg. Sådan sagde ministeren ikke, men det lå holdningsmæssigt i det. Mener ministeren, at DDT-forbuddet var idiotisk eller klogt? Hvis det var klogt, hvorfor så ikke opretholde det, når det viser sig – det ved ministeren jo godt – at indholdet af PCB er meget stort, og at det er en trussel, først og fremmest mod sort arbejde som kvindemælksproduktion?

Fiskeriministeren (Grove):

Jeg skal naturligvis ikke udtale mig om, hvad der er sort arbejde, og hvad der ikke er. Det må være spørgerens eget problem. Jeg mener, at det er meget fornuftigt, når vi har et forbud, der ikke er nødvendigt mere, at ophæve det.

Vedrørende det andet, PCB, er der i dag ingen beviser for, at der findes så store koncentrationer, at det er farligt. Også på dette område er de lærde som sædvanlig meget uenige, og i alle de omgivende lande findes der ingen forbud. Vi følger situationen meget nøje, og skulle det være nødvendigt, så gennemfører vi selvfølgelig et forbud.

Gade (SF):

Jeg kan forstå på fiskeriministeren, at han mener, at i de omgivende lande findes der ikke et forbud mod PCB. Jeg vil så spørge fiskeriministeren, om han kan bekræfte, at man i svensk ernæringsoplysning råder svenske kvinder, først og fremmest ammende kvinder, til at undgå at spise fede fisk, fanget i Østersøen, og torskelever.

Formanden:

Fru Margrete Auken for det sidste spørgsmål i denne runde.

Margrete Auken (SF):

Vil ministeren fastholde, at der er meget stor usikkerhed og meget stor uenighed om indholdet af PCB i fede fisk og torskelever, og at der er meget stor uenighed blandt forskere om betydningen af PCB? Det er 2

spørgsmål: indholdet i fede fisk og torskelever, og om der er uenighed om betydningen af det. Det er underligt, at der trods alt er interesse i EF for at stramme det her betragteligt op i nærheden af det japanske niveau.

Fiskeriministeren (Grove):

Til hr. Gade kan jeg sige, at det er meget tænkeligt. Jeg har ikke fulgt så nøje, hvad der bliver tilrådet på det område i Sverige. Jeg har set det omtalt i pressen.

På spørgsmålet fra fru Margrete Auken kan jeg sige, at besværet med at fastlægge nogle grænseværdier – jeg nævnede en række grænseværdier i de forskellige lande – viser, hvor stor uenighed der er om dette problem. Vi følger det selvfølgelig meget nøje og vil meget gerne have fastsat en grænseværdi. Jeg gav også udtryk for i mit første svar, at det ikke bare er et spørgsmål om fisk. Det er også spørgsmålet om levnedsmidler, at vi skal have nogenlunde ensartede kendsgerninger på dette område. Så kan vi fastlægge nogle retningslinjer for det, og jeg har givet udtryk for, at det er vi klar til.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 54

14) Til *arbejdsministeren* af:

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

»Kan ministeren bekræfte, at det er i strid med bekendtgørelse af 1. marts 1982 om arbejdes og indtægters betydning for arbejdsløshedsdagpengenes størrelse, at visse A-kasser fortolker bekendtgørelsen således, at de påfører de timer, arbejdsløse bruger til at producere udsendelser til en folkeradio – konkret Radio Syd – under Danmarks Radio, på de arbejdsløses dagpengekort, således at disse bliver trukket i arbejdsløshedsunderstøttelsen?«

Skriftlig begrundelse

Folkeradioen har som sit formål at lade lyttere – uanset uddannelse, alder, køn, beskæftigelse/arbejdsløshed – komme til orde på egne betingelser ved selv at producere udsendelser, efter at arbejdsudvalget for pågældende folkeradio har godkendt produktionsforslaget, fuldkommen på samme måde

[Elisabeth Bruun Olesen]

som tilfældet er med båndværkstedet i København.

Dette er i forhold til bekendtgørelsen at betragte som fritidsaktiviteter, som aldrig medfører fradrag i dagpengene, ligegyldigt om aktiviteten finder sted inden eller uden for normal arbejdstid. Det er i denne sammenhæng også muligt at få et vederlag/en diæt, uden at der sker fradrag i arbejdsløshedsunderstøttelsen, idet dette vederlag er karakteriseret ved, at der ikke er sammenhæng mellem beløbet og den tid, beskæftigelsen har taget, hvilket i allerhøjeste grad er tilfældet med det beskedne honorar, man får for en folkeradioudsendelse.

Det er helt absurd og ude af proportioner at sammenligne produktion af folkeradioudsendelser med arbejde i arbejdsløshedslovens forstand. Arbejdet vil aldrig kunne udbydes som egentligt arbejde. Der ville ikke komme flere journaliststillinger til Danmarks Radio, hvis folkeradioen blev nedlagt, eller hvis ikke-professionelle producerede mindre til folkeradioen. Hvis de ikke-professionelle, dvs. lyttere i et lokalområde, ikke producerede udsendelserne, ville de simpelt hen ikke blive produceret, så simpelt er det.

Det er helt grotesk, at arbejdsløse på grund af denne fejlfortolkning skal bøde økonomisk, hvis de ønsker at benytte sig af muligheden for at producere en udsendelse. Det er en klar diskrimination af de arbejdsløse. Det vil betyde, at mange vil frafalde deres ønske om at lave folkeradioudsendelser, hvilket vil forringe folkeradioens gennemslagskraft og hele ideen bag folkeradioen.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Bekendtgørelsen om arbejdes og indtægters betydning for arbejdsløshedsdagpengenes størrelse skelner meget skarpt mellem på den ene side fritidsaktiviteter og hobbyaktiviteter, foreningsarbejde, frivilligt og humanitært arbejde, og alle disse aktiviteter medfører ikke fradrag i dagpengene. Det gør på den anden side arbejde, som kan udbydes som egentligt lønarbejde, derimod, men det er en absurditet at sige, at det at arbejde med en folkeradio er egentligt lønarbejde. Selv om lytterne i et lokalt område undlod at producere udsendelserne, ville der ikke blive ansat én eneste ekstra journalist i Danmarks

Radio. Derfor vil jeg spørge ministeren, om hun kan bekræfte, at det handler om en fejlfortolkning fra den enkelte A-kasses side.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Det stillede spørgsmål ved jeg har fået stor aktualitet og megen presseomtale i den senere tid. Spørgeren berører noget meget væsentligt, nemlig hovedprincippet i arbejdsløshedsforsikringssystemet, som er, at alt arbejde i en ledighedsperiode skal medføre fradrag i dagpengene, hvad enten arbejdet er lønnet eller ulønnet. Derimod er det sådan, at fritidsaktiviteter ikke bevirker, at der skal ske fradrag.

Arbejdsdirektoratet har bemyndigelse til at fastsætte regler på området. Det er sket ved bekendtgørelse af 1. marts 1982. Formålet med disse regler er at give ledige arbejdsløshedskassemedlemmer rimelige og fornuftige udfoldelsesmuligheder, uden at de ledige får økonomisk fordel af ledigheden. Især er det væsentligt at sikre, at ledige ikke udfører opgaver, der ellers ville være blevet udbudt som lønnet arbejde.

Der tales for tiden om mange former for radioprojekter med forskellige opgaver og mål, og det betyder, at arbejdsløsheds-kassen i hvert enkelt tilfælde må foretage en konkret vurdering. I visse tilfælde vil resultatet være, at beskæftigelsen anses for arbejde og dermed skal medføre fradrag i dagpengene, mens andre aktiviteter må anses for fritidsbeskæftigelse.

Jeg har endelig fået oplyst, at arbejdsdirektoratet for tiden behandler den første klagesag af denne art, men jeg kan som minister som bekendt ikke gå ind i vurderingen af verserende enkeltssager.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Der er tale om, at der er et hul i loven, hvis den åbner mulighed for at fortolke som arbejde noget, som ikke kan udbydes som arbejde, fordi man producerer en enkelt udsendelse til en folkeradio, på samme måde som man kunne have skrevet en artikel til en avis om sin situation. Det er jo netop de lokale ikke-professionelles mulighed for at komme til orde og sige noget om deres situation og om, hvilke ønsker de har eksempelvis på arbejdsløshedsområdet eller boligområdet.

[Elisabeth Bruun Olesen]

Der er en lang række andre ting, der er tilladt, og jeg vil gerne have forskellen præciseret af ministeren. Man må gerne være fritidsfisker. Man må også gerne have op til 10 bistader. Man må gerne være idrætsleder. Man må gerne ekspedere i Kirkens Korshærs butikker, fordi det betragtes som humanitært arbejde. Hvad er forskellen?

Lenger (VS):

Jeg lagde mærke til, at ministeren talte om visse tilfælde på den ene side og andre tilfælde på den anden side. Det tør ikke ligefrem siges at være præcist. Derfor kunne jeg godt tænke mig, om ministeren ville uddybe, hvordan hun vil afgrænse disse »visse tilfælde« fra de andre tilfælde, og om det er sådan, at ministeren kun vil lægge vægt på, hvorvidt der er tale om en funktion, som ellers ville være blevet udført som lønnet arbejde.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg vil godt sige noget om hovedprincipperne. Hovedprincipperne gå ud på, at hvis man skal oppebære arbejdsløshedsdagpenge, så skal man opfylde betingelserne herfor, og man skal i øvrigt være til rådighed for arbejdsmarkedet.

Man kan godt arbejde, mens man får arbejdsløshedsdagpenge, men så sker der bare fradrag i éns dagpenge. Derimod siger reglerne, at man godt kan udføre fritids- eller hobbybetonede aktiviteter, uden at det medfører fradrag i dagpengene. Hovedprincippet er sådan set, om man vurderer, om arbejdet er normalt udbudt som lønnet arbejde eller det burde have været blevet det for f.eks. at forhindre, at der skæres ned på arbejdet. Det vil sige, at det, den bekendtgørelse går ud på, er at prøve på at lave en afgrænsning af, hvad er arbejde, og hvad er fritidsaktiviteter, men det er den enkelte arbejdsløshedskasse, der, hvis der opstår sager, og det er der jo tale om, i første omgang må fortolke, om der bør ske fradrag i dagpenge. Og hvis man er utilfreds med arbejdsløshedskassens afgørelse, så kan man indbringe sagen for arbejdsdirektoratet som ankeinstans.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Det lød, som om ministeren mente, at der i dette tilfælde er tale om en fejlfortolkning,

og hvis en fejlfortolkning kan lægge op til sådan nogle vilkårligheder, så må man prøve på at lukke det hul, der er.

Humlen ved sagen er, om arbejdet kan udbydes som egentligt arbejde i arbejdsløshedslovens forstand. Arbejdet med at producere en enkelt udsendelse til en folkeradio kan aldrig udbydes som arbejde i arbejdsløshedslovens forstand, fordi det ikke er professionelt journalistisk arbejde, men arbejde, som lytterne i et enkelt område laver som hobbybetonet arbejde eller kulturelt arbejde, eller hvad skal man kalde det, en mulighed for, at de kan ytre sig på deres egne betingelser i lokalområdet.

Arentoft (FP):

Arbejdsministeren oplyste, at man er ved at se nærmere på spørgsmålet i arbejdsdirektoratet. Jeg vil gerne spørge, om ministeren vil gøre sin indflydelse gældende på samme måde, som da folketingets lille ø-udvalg henvendte sig først til den foregående arbejdsminister og så til den nuværende arbejdsminister, fordi man i arbejdsdirektoratet fortolke de arbejdsløshedsloven således, at beboere på små øer ikke kunne få understøttelse, fordi de ikke var til rådighed for arbejdsmarkedet. Der fandt arbejdsministeren frem til en fornuftig løsning, og jeg håber også, at man kan finde det her.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Mit spørgsmål er også noget mere generelt, og det peger i samme retning som det, hr. Arentoft spørger om.

Det forekommer helt urimeligt, at de ting, folk har gået og puslet med i deres fritid, når de har haft arbejde, må de ikke pusle med, når de bliver arbejdsløse, uden at der bliver trukket i deres dagpenge.

Jeg er spændt på, hvad ministeren svarer hr. Arentoft, for jeg kan også huske ø-sagen, som vi var nogle stykker der havde fat i, lige så vel som vi er nogle stykker, der nu har fat i radiosagerne. Jeg husker også en sag om en AOF-mand nede fra Haderslev, som pludselig stod i den situation, at han muligvis måtte nedlægge sit job og være en slags forstander for det, for det var noget, han var i sin fritid om aftenen. Så blev han arbejdsløs, og så fik han virkelige problemer.

[Lilli Gyldenkilde]

Det er helt klart, at vi ikke kan blive ved med at leve med disse regler. Derfor vil jeg godt spørge arbejdsministeren generelt, om ikke hun vil være med til at tydeliggøre de her ting, så vi kan blive fri for at belaste systemet, ikke mindst ankesystemet, med alle disse sager, som rent ud sagt er tåbelige.

Formanden:

Og vi tager den sidste medspørger med, det er hr. Thoft.

Thoft (SF):

Det væsentlige i de her sager er netop, at der er tale om amatører, og at de radiostationer, der er tale om, f.eks. Radio Århus i det område, jeg selv kommer fra, som princip ikke har ansatte. Det levnedede kulturministeriets bevilling som bekendt heller ikke mulighed for. De eneste ansatte på Radio Århus er det tekniske personale, som – hvis jeg må sige det lidt primitivt – passer knapperne for dem, der skal lave udsendelserne.

Det er bekymrende, at 300.000 mennesker berøves muligheden for at deltage i produktionen af udsendelser, fordi det koster penge. De står jo til rådighed for arbejdsmarkedet. Det, der er problemet, er ikke, at de ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet, men at der ikke er noget arbejde til dem.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Hvis man skulle bruge en af de vendinger, som har været brugt her, nemlig hvis det var sådan lidt pusleri i fritiden, så er det klart, at det er en fritidsaktivitet. Det, der er afgørende, er altså, om det normalt ville have været udbudt som lønnet arbejde, så at man ikke kom uden om at besætte en stilling ved at tage en person ind, og hvor man får finansieret det, fordi en person er på arbejdsløshedsdagpenge. Derfor må der være en afgrænsning af at undgå det misbrug, der kan være i at tage dagpengemodtagere ind og så lade være med at ansætte normal arbejdskraft.

Folk skal selvfølgelig have lov til at lave det, de har lavet som almindelig fritidsaktivitet, før de blev arbejdsløse, hvis man kan afgrænse det som en klar fritidsaktivitet. Vi har haft diskussioner om idrætslederne. Der findes rundt omkring i landet nogle små klubber, hvor det er en del af ens fritidsaktivitet, at man er idrætsleder, og dér vil der

ikke være tale om, at man skal trækkes i sine dagpenge. Hvis der derimod er tale om nogle af de meget store klubber, der findes i de store byområder, hvor man normalt har en lønnet person ansat, så kan man altså ikke komme og sige: o.k., nu tager vi en ledig ind. Vores økonomi er sådan, at vi ellers ikke ville have taget en ind, og i stedet for beskæftiger vi en ledig, og så er det en fritidsaktivitet, uanset om den pågældende ellers er ægte engageret i det.

Jeg vil sige til fru Elisabeth Bruun Olesen, at der ikke er tale om en fejlfortolkning. Der er ikke tale om, at ministeren har fejlfortolket en bekendtgørelse. Det er jo den enkelte A-kasse, der i første omgang skal tage stilling til, om medlemmet opfylder betingelserne for ikke at få fradrag eller for at få fradrag i dagpengene, og dernæst er det arbejdsdirektoratet som ankeinstans. Jeg vil også sige, at den næste ankeinstans ikke er mig, men ankenævnet.

Vi kan se på, om reglerne er klare nok. Jeg mener, de er det, men hvis der er behov for en tydeliggørelse, vil jeg selvfølgelig gerne være med til det.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 66

15) Til *arbejdsministeren* af:

Bakholt (S):

»Mener ministeren, at det er i overensstemmelse med ånden i loven om arbejdstilbud til ledige, at en arbejdsgiver ansætter sin samlever?«

Skriftlig begrundelse

Af en artikel i Ekstra Bladet den 26. januar 1984 fremgår det, at socialinspektøren i Lundtoft kommune har ansat en langtidsledig samleverske i sit private skatterådgivningskontor.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Spørgsmålet om ånden i en lov eller en bekendtgørelse kan næsten altid gøres til genstand for diskussion.

Mere konkret kan jeg om spørgsmålet oplyse, at arbejdsdirektoratet den 23. september 1982 har meddelt arbejdsformidlingskontorerne og arbejdsløhedskasserne, at en lang-

[Arbejdsministeren]

tidsledig ikke kan gives arbejdstilbud i sin ægtefælles virksomhed, idet et sådant arbejde normalt ikke kan betragtes som lønarbejde i arbejdsløshedslovens forstand. Dette gælder også for samlevere.

Arbejdstilbudsordningen må imidlertid på baggrund af dens velbekendte store belastning administreres med en vis smidighed, og jeg kan derfor ikke udelukke, at en ansættelse som den i begrundelsen nævnte kan accepteres, hvis den langtidsledige har været orienteret om de dagpengemæssige konsekvenser og derpå har accepteret ansættelsen. En sådan situation kræver en særlig nøje undersøgelse af, om betingelserne for ansættelse med støtte er opfyldt.

Virkingen af en sådan ansættelse er altså, at den pågældende normalt ikke vil være dagpengeberettiget ved ledighed efter arbejdstilbudet.

Til slut vil jeg dog gerne sige, at en arbejdsgiver som hovedregel ikke vil kunne ansætte sin ægtefælle eller sin samlever i et arbejdstilbud.

Bakholt (S):

Jeg siger tak for svaret.

Jeg vil dernæst spørge, om arbejdsministeren vil følge denne sag op, sådan at vi får en klar afgørelse. Jeg har ikke noget imod, at mennesker er smarte, men de kan også være oversmarte, og jeg kalder det overdreven brug af loven, for ikke at anvende ordet »misbrug«, hvis det er muligt for en offentligt ansat person at drive en privat virksomhed og ansætte sin samlevende under jobtilbudsloven. Derfor vil jeg godt spørge ministeren, om hun vil følge sagen op og kigge grundigt efter, om den er i nøje overensstemmelse med de retningslinjer og de regler, der gælder.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Ja, det vil jeg gerne gøre. Jeg tror ikke, som jeg har forstået det, at der er nogen uenighed mellem hr. Bakholt og mig om det rigtige i den måde, reglerne er udformet på.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 73

16) Til *arbejdsministeren* af:

Thoft (SF):

»Vil ministeren oplyse, hvilken principiel forskel der er – i relation til dagpengelovens regler om arbejdes og indtægters betydning for understøttelsens størrelse – på at lave nærradioprogrammer og deltage i andre ulønnede fritidsaktiviteter som f.eks. lystfiskeri, begrænset hold af bistader, ytringer gennem læserbreve, pasning af f.eks. Folkekirkens Nødhjælps butikker og deltagelse som ulønnet idræts- eller spejderleder?«

Skriftlig begrundelse

Visse A-kasser er begyndt at fortolke arbejdsløses fritidsaktiviteter som producenter eller medvirkende i udsendelser på nærradioerne, f.eks. Radio Århus, som omfattet af reglerne om fradrag i arbejdsløshedsdagpengene, på trods af at de pågældende effektivt står til rådighed for arbejdsmarkedet og således når som helst er i stand til at påtage sig anvist arbejde (men der er jo ikke noget!), og på trods af at f.eks. Radio Århus som princip ikke har lønnede producenter, hvorfor den pågældende beskæftigelse efter sin art ikke vil kunne udbydes som lønnet arbejde.

Spørgeren mener, at enten arbejdsløse ytrer sig i form af ulønnet deltagelse i amatørteater, skriver læserbreve til aviserne eller medvirker i ulønnede radioudsendelser, bør dette kunne ske, uden at der derved sker fradrag i dagpengene.

Thoft (SF):

Det grundlæggende er, at disse nærradiostationer giver mulighed for, at almindelige mennesker, altså frivillige, selv kan komme i gang med at producere radioudsendelser, og det ligger således i hele nærradioernes idé, at dette arbejde ikke kan udbydes og ikke skal udbydes som normale ledige stillinger. Jeg kan ikke se, hvilken begrundelse man har for at trække de mennesker, som laver de her udsendelser, i understøttelse.

Jeg vil godt sige til sidst, at loven er på dette punkt ikke til hinder for en fornuftig fortolkning. Det ser vi vedrørende Kirkens Korshærs og Folkekirkens Nødhjælps butikspassere. Jeg håber og beder til, at ministeren vil anlægge den samme fortolkning af loven for nærradioerne som vedrørende disse områder.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Som jeg har nævnt i mit svar på spørgsmål nr. S 54 fra fru Elisabeth Bruun Olesen, behandler arbejdsdirektoratet i øjeblikket den første klagesag om, hvorvidt det skal have indflydelse på arbejdsløshedsdagpengenes størrelse, at ledige deltager i produktionen af udsendelser til nærradio, og jeg skal derfor henvise til mit svar på spørgsmål nr. S 54 om hovedprincipperne i forsikringssystemet. Som jeg også sagde i mit svar, vil afgørelsen i denne type sager bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde af aktivitetens art og omfang, når arbejdsløsheds-kassen skal tage stilling til, om der skal ske fradrag i dagpengene.

Jeg synes, at hr. Thoft kommer til at blande nogle ting sammen. Det ene er spørgsmålet om, hvad man mener om nærradioer, og hvordan de skal etableres og køre. Det andet er spørgsmålet om, hvordan reglerne er om udbetaling af arbejdsløshedsdagpenge, og efter hvilke principper der skal ske fradrag, hvis man har arbejde af en eller anden art. Det er altså to forskellige ting.

Formanden:

Det forekommer også formanden, at der er en betydelig overlapning til spørgsmål nr. S 54, men der er flere, der har bedt om ordet.

Lenger (VS):

Nu har ministeren to gange fastslået, at det afgørende princip er, om der er tale om arbejde, der ville være lønnet, hvis det ikke blev udført på denne måde. Så langt, så godt. Det må betyde, at den første sag, som er på vej til afgørelse, falder ud til brugerens fordel. Der er tale om en bruger i Århus, der har lyst til at være discjockey.

Mit første spørgsmål til ministeren er, om hun kan sige noget om, hvor hurtigt der falder en afgørelse. Det er virkelig noget, der betyder noget for mange mennesker med disse første principalsager.

Mit andet spørgsmål til ministeren er mere en efterlysning af et godt råd. Der findes eksempelvis i Holmstrupbebyggelsen i Århus en gruppe mennesker, som ønsker at lave en times ugentlig radio. I denne gruppe er der eventuelt, eventuelt ikke, to arbejdsløse. Vil ministeren give disse mennesker et godt råd:

skal de arbejdsløse indgå i denne radiogruppe i denne bebyggelse, eller skal de hellere lade være?

Arentoft (FP):

Under spørgsmål nr. S 54 stillede jeg et spørgsmål til arbejdsministeren, som jeg ikke fik besvaret, og derfor vil jeg tillade mig at stille det igen: vil arbejdsministeren gøre sin indflydelse gældende ved arbejdsdirektoratets fortolkning af disse regler på samme fornuftige måde, som arbejdsministeren gjorde, da der var tale om, at beboere på små øer ikke kunne få understøttelse, fordi de ikke var til rådighed for arbejdsmarkedet?

Dertil kan jeg føje, at de mennesker, der frivilligt og ulønnet arbejder på nærradioerne, naturligvis er til rådighed for arbejdsmarkedet. Det er jo ikke sådan, at man ringer kl. 10 minutter i 7 og siger, at folk skal møde på en arbejdsplads kl. 7. De får et praj om, at de skal møde dagen efter. De er 100 pct. til rådighed for arbejdsmarkedet.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Jeg skal ikke kommentere hr. Lengers vurdering af, hvordan den første sag, der er til behandling i arbejdsdirektoratet, vil falde ud. Det hører ind under arbejdsdirektoratets kompetence. Men jeg kan sige, som jeg sagde i besvarelsen af spørgsmål nr. S 54, at der kan være tale om vidt forskellige typer sager inden for dette område, og at de kan falde forskelligt ud. Jeg skal ikke nærmere konkretisere det, og jeg skal ikke her i folketingets spørgetid nedsætte mig som konsulent og rådgiver for folk, der på den ene eller den anden måde ønsker at arbejde med nærradiospørgsmål.

Jeg vil gerne sige til hr. Arentoft: nej, jeg agter ikke at gøre min indflydelse gældende. Det, der er tale om, er, at arbejdsdirektoratet i øjeblikket behandler en konkret klagesag, som er indbragt efter en afgørelse i en A-kasse. Efter de gældende regler er det altså arbejdsdirektoratet, der skal tage stilling til denne sag, og hvis ikke man er tilfreds med arbejdsdirektoratets afgørelse – vi ved jo endnu ikke, hvad den kommer til at gå ud på – så er det ankenævnet, som tager stilling til sagen. Ministeren er ikke klageinstans, men ministeriet kan komme ind, hvis det drejer sig om præcisering af regler osv. Men lad os

[Arbejdsministeren]

nu se, hvordan den afgørelse fra arbejdsdirektoratet falder ud.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Nu er det jo sådan, at sagsbehandlingstiden både i direktoratet og i ankenævnet er overordentlig lang, og hvis man skal vente på begge dele, tager det flere år, i bedste fald 2 år. Jeg vil spørge arbejdsministeren, om man som et mindstemål kunne arbejde på, om arbejdsministeren ville være positiv over for, at man fik en dispensation for nærradioerne, så længe nærradioforsøgene kører. Ellers er ideen med, at arbejdsløse skal kunne komme til orde i nærradioerne, jo dødfødt, for disse konkrete sager bliver i alle tilfælde ikke behandlet, før forsøgene er forbi.

Arbejdsministeren (Grethe Fenger Møller):

Nej, jeg er ikke indstillet på, at der skal være nogen dispensation i øjeblikket, men jeg er sikker på, at arbejdsdirektoratet ligesom jeg selv har fulgt denne debat, også den debat, der har været i medierne om disse sager. Jeg vil naturligvis meget gerne gøre arbejdsdirektoratet opmærksom på den debat, der har været i forbindelse med spørgsmålet her, og det kunne måske bevirke, at arbejdsdirektoratet, da det er den første sag på et nyt område, prøvede på at træffe afgørelsen ret hurtigt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 46

17) Til *energiministeren* af:

Lone Dybkjær (RV):

»Finder ministeren, at det er i overensstemmelse med dansk retsbevidsthed, at energiministeriets bekendtgørelse nr. 98 af 19. marts 1982 i § 7 fastsætter følgende: »Kommunalbestyrelsen kan pålægge en ejendom, som allerede forsynes fra et kollektivt varmforsyningsanlæg, at forblive tilsluttet dette?«

Skriftlig begrundelse

Det må betragtes som et indgreb i kundernes selvfølgeligelige rettigheder, at de ikke kan afslutte et privatretligt kontraktforhold, når

kontrakten udløber, hvis de har en interesse heri. Disse kontrakter er ofte meget langtrækkende, 10–20 år, og der har derfor ikke været nogen valgmulighed for de pågældende ejendomme efter varmforsyningslovens gennemførelse.

Hvis kollektive varmforsyningsanlæg er tilfredsstillende drevet, vil tilsluttede kunder antagelig fortsætte frivilligt, og i så tilfælde vil problemerne blive få. Men hvis de ikke er det, kan det ikke være rigtigt, at en kommunalbestyrelse påtvinger nogle beboere f.eks. fjernvarme, som er dyrere end andre energiformer.

Energiministeren (Enggaard):

Jeg vil gerne først benytte lejligheden til at fremhæve, at varmeplanlægningen og omlægningen til kollektiv forsyning efter regeringens opfattelse bør lægges således til rette, at borgerne kan se deres fordel i frivilligt at tilslutte sig de kollektive opvarmningssystemer. Jeg vil understrege, at beslutningen om anvendelsen af disse muligheder er decentral, idet alene kommunalbestyrelsen kan træffe sådanne beslutninger ud fra sin vurdering af de lokale forhold, herunder naturligvis varetagelsen af lokalsamfundets interesser.

Anvendelsen af tilslutningspligt er i øvrigt ikke ukendt for andre tekniske forsyningssystemer, idet en fælles løsning lokalt af sådanne problemer blot er udtryk for en fornuftig handle måde. Ingen kunne vel i dag f.eks. forestille sig, at spildevandssystemet var etableret individuelt.

Derfor er anvendelsen af regler om tilslutningspligt efter min opfattelse ikke i strid med dansk retsbevidsthed. Et pålæg – hvis en kommune altså beslutter sig for det, og det er dens afgørelse alene – om fortsat at være tilsluttet, indebærer pligt til at betale de faste afgifter, men det indebærer ikke en af-tagepligt. I øvrigt kan jeg oplyse, at den lov, vi her diskuterer fortolkningen af, skal revideres i førstkommande folketingssamling.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal takke for svaret og også for oplysningen om, at det er tilstrækkeligt, at man betaler de faste afgifter. Jeg ved ikke, om energiministeren er i stand til på stående fod at sige sådan gennemsnitligt, hvor meget de faste afgifter udgør af det samlede forbrug,

[Lone Dybkjær]

hvis man nu sætter en eller anden forbrugsstørrelse. Jeg ved heller ikke, om ministeren er i stand til bare antydningvis at sige noget om, i hvilken retning denne revision af loven vil gå, eller om det vil føre for vidt at komme ind på det her.

I øvrigt vil jeg gerne sige, at vores holdning naturligvis er, at en overordnet energiplanlægning er nødvendig. Det betyder selvfølgelig, at man må prøve at få så mange som muligt til at tilslutte sig de kollektive anlæg, hvorved de jo bliver mere rentable.

Ministeren kommer med det eksempel, jeg også selv bruger rundt omkring, når jeg snakker om kollektiv energiforsyning, nemlig at der jo er en parallel til vandforsyning og spildevandssystemer og sådan noget. Der er bare den store forskel imellem spildevandssystemerne og den almindelige vandforsyning og den kollektive energiforsyning i det, jeg her fremhæver, at det ikke gælder alle borgere, og det er netop det, der er problemet. Her er situationen den, at nogle borgere har indgået en kontrakt, som de reelt ikke kan komme ud af. De får en tilslutningspligt, som andre borgere i den pågældende kommune ikke får, blot fordi de på et tidligere tidspunkt havde en privatretlig kontrakt. Det er derfor, jeg spørger, om energiministeren ikke finder, at det er i uoverensstemmelse med dansk retsbevidsthed, eller hvordan man nu vil udtrykke sig, at man pålægger en del af kommunens borgere ét og en anden del noget andet, blot fordi disse borgere på et tidligere tidspunkt havde en kontrakt. Og mener ministeren i øvrigt ikke, at den type af sager er med til at lægge hele det kollektive energisystem for had?

Maisted (FP):

Jeg er meget taknemlig for, at fru Lone Dybkjær pludselig er blevet liberal. Men jeg er absolut ikke tilfreds med en liberal minister, der siger, at tilslutningspligt skam er noget, vi har vænnet os til her i landet, og at det er noget, borgerne må regne med fremover. Det er klart en socialistisk politik, ministeren her er i fuld krig med at administrere.

Det, der er problemet, er ikke, om borgerne skal tvangsindlægges til at tilslutte sig et kloaksystem, for der er kun ét kloaksystem;

men vedrørende energiforsyning er der mange muligheder.

Det, ministeren sammen med de øvrige socialister vil gennemføre, er tvangstilslutning, tvangspriser, ens varmepriser. Vi kan efterhånden se udviklingen, og det er rystende, at en venstreminister kan komme med den slags udtalelser.

Formanden:

Det var et debatindlæg. I øjeblikket har vi spørgetid; der var ikke et spørgsmål til ministeren i det, hr. Maisted fremførte. Jeg beder om, at vi holder os til spørgetiden, således som den er fastlagt i forretningsordenen.

Energiministeren har ordet.

Energiministeren (Enggaard):

Jeg skal understrege, hvad jeg sagde i mit svar, at dette er en kommunal afgørelse, og det er meget vigtigt at fastholde det, også at disse afgørelser træffes efter en fase med offentlighed. Det vil sige, at også i forbindelse med en sag som den, fru Lone Dybkjær rejser her i spørgetiden, udarbejdes der et materiale, som bekendtgøres for dem, det vedrører, og hvor den pågældende kommunalbestyrelse derfor kender de pågældende borgers synspunkt på det pågældende projekt, inden den træffer sin beslutning. Hvis fru Lone Dybkjær har en konkret sag i tanker her, så vil jeg henlede opmærksomheden på, at en eventuelt kommende beslutning i en sådan sag af den pågældende kommunalbestyrelse er gennemdrøftet på forhånd og i forbindelse med offentligheden.

Jeg skal ikke her gengive tanker med hensyn til, hvad en revision af lovgivningen kan komme til at gå ud på. Jeg kan kun oplyse, at man i forbindelse med en kommende revision hører, hvilke synspunkter der findes på denne lovs virkemåde. Den er jo ikke så forfærdelig gammel, og der vil være anledning til at vurdere de erfaringer, som er indhøstet.

Med hensyn til spørgsmålet om, hvad de faste afgifter, som jeg henviste til, udgør, er det meget individuelt. De grænser, der skal være for de faste afgifters størrelse, fastlægges i øvrigt i tvivlstilfælde af gas- og varmeprisdvalget, hvor der efterhånden er ved at danne sig en praksis for, hvad der er den nedre og den øvre grænse for det.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil sige til energiministeren, at der naturligvis ingen tvivl er om, at der har været den sædvanlige offentlighed i forvaltningen, og der er naturligvis heller ingen tvivl om, at sagen er kontroversiel. Ministeren har ret i sin antydning af, at det er en konkret sag, jeg tager som udgangspunkt, men det er dog også principielt, jeg er interesseret i det. Så har der været en diskussion, og kommunalbestyrelsen kender også diskussionen.

Det, der er afgørende, er, om vi her har sikret en tilstrækkelig mindretalsbeskyttelse. Det er det, jeg egentlig spørger om. Jeg vil så godt spørge ministeren, om man i den kommende revision af loven vil sikre sig, at der er en mindretalsbeskyttelse, for det finder jeg ikke at der er i det eksempel, jeg her har trukket frem. Jeg vil også godt spørge ministeren, om det er i overensstemmelse med varmforsyningsloven, at der ikke er mindretalsbeskyttelse, om det er i overensstemmelse med varmforsyningsloven, at man faktisk ikke kan ophæve privatretlige kontraktforhold.

Energiministeren (Enggaard):

Jeg skal ikke gå ind på spørgsmålet om mindretalsbeskyttelse i en eventuelt kommende revision af loven. Jeg har noteret mig synspunktet.

Jeg er ikke i stand til at vurdere det konkrete tilfælde, der refereres til her, i hvilket omfang der er tale om mindretal eller flertal, eller hvordan befolkningens holdning er til det pågældende projekt i forhold til kommunalbestyrelsens oplæg. End mindre ved jeg, hvad kommunalbestyrelsen til syvende og sidst vil gøre, når afgørelsen skal træffes.

Men jeg har noteret mig fru Lone Dybkjærs opfattelse, at der er en manglende mindretalsbeskyttelse, og det vil naturligvis indgå i overvejelserne på linje med andre synspunkter, som rejses vedrørende denne lov.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 67

18) Til *energiministeren* af:

Maisted (FP):

»Vil ministeren oplyse, om staten skal finansiere D.O.N.G. A/S' salg af viden til andre virksomheder i form af systemeksport?«

Skriftlig begrundelse

Man kan vel gå ud fra som en selvfølge, at det må være efter devisen »gå ikke hen og gør ligeså«, at D.O.N.G. A/S forventer et stort salg af know-how.

Energiministeren (Enggaard):

Jeg går ud fra, at baggrunden for spørgsmålet er de udtalelser, der i den sidste tid er fremsat af D.O.N.G. A/S om selskabets overvejelser om mulighederne for eksport eller anden form for salg af know-how, først og fremmest inden for naturgasaktiviteter.

Jeg kan oplyse, at D.O.N.G.s bestyrelse den 22. december 1983 har besluttet at bemyndige direktionen til, gerne i et samarbejde med private danske erhvervsvirksomheder, at undersøge mulighederne for at eksportere den viden, som D.O.N.G. gennem årene har udviklet om projektstyring, anlægsledelse m.v. D.O.N.G. har i forbindelse med de store arbejder med anlægget af olie- og gasrørledningerne erhvervet sig en omfattende know-how på dette område. Fra en række rådgivende ingeniørfirmaer, Industrirådet samt offentlige styrelser har D.O.N.G. fået henvendelser om udnyttelse af denne viden. På denne baggrund undersøger D.O.N.G. for øjeblikket muligheden for at udnytte denne viden forretningsmæssigt.

Såvel herhjemme som i udlandet er det helt almindeligt, at selskaber i form af konsulentbistand stiller deres ekspertise til rådighed for andre. Jeg finder det naturligt, at D.O.N.G. på tilsvarende måde søger at drage fordel af den viden, som selskabet har erhvervet i forbindelse med varetagelsen af de meget store anlægsprojekter, navnlig inden for naturgasområdet. Kan der på den måde skabes et fremtidigt indtægtsgrundlag for selskabet, bør vi alle være glade for det.

Jeg skal i den forbindelse understrege, at en sådan aktivitet ikke vil medføre et behov for, at staten tilfører selskabet nye ressourcer eller yderligere midler til finansiering af virksomheden, da disse serviceydelser kan udføres uden nævneværdige investeringer eller risici.

[Energiministeren]

Jeg vil gerne til slut give en kommentar til begrundelsen for spørgsmålet. Den almindelige opfattelse af, at D.O.N.G. har udført de store anlægsprojekter på en professionel og kvalificeret måde, synes ikke anfægtet af de forsøg, der fra forskellig side gøres for at miskreditere selskabet.

Maisted (FP):

Jeg takker ministeren for svaret. Når selskabet skulle være miskrediteret, skyldes det de store udgifter, der er forbundet med naturgasanlæg. Når vi endnu kun har set renteudgifter og anlægsudgifter, er det jo lidt svært at vurdere, om der overhovedet bliver tale om en fornuftig forretning.

Men jeg kan forstå på ministerens svar, at man har en overskydende kapacitet til at danne servicevirksomheder, der kan vej- eller vildlede andre virksomheder i udlandet alt efter opfattelsen af systemet. Det er yderst interessant, for det betyder, at den tekniske stab, efterhånden som man skulle aftrappe den, når man engang havde fået lagt naturgasnettet, stille og roligt overgår til andre aktiviteter. Det er altså baggrunden, kan jeg forstå, for D.O.N.G.s udvidelse af forretningerne.

Energiministeren (Enggaard):

Hr. Maisted erfarede fra mit svar, at der var tale om at undersøge nogle muligheder og ikke om en situation som den, hr. Maisted foregriber i sin konklusion.

Må jeg endelig gøre hr. Maisted opmærksom på, at spørgsmålet om anlægsarbejdernes gennemførelse jo netop i dag har fået sin ydre bekræftelse ved den omstændighed, at naturgassen er ført frem til hovedstadsområdet godt og vel et halvt år tidligere end oprindeligt planlagt og inden for de rammer, som var lagt. Det synes jeg er et udtryk for, at den anlægsmæssige side af naturgasprojektet i høj grad fortjener påskønnelse.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 68

19) Til *energiministeren* af:

Maisted (FP):

»Hvilket forhandlingsresultat har D.O.N.G. A/S opnået med Naturgas Syd for

at få Naturgas Syd til at indgå i den kommunale fællesaftale?«

Skriftlig begrundelse

Ifølge pressen er D.O.N.G. A/S parat til at betale et flercifret millionbeløb for at ophæve den særlige aftale, der har været imellem D.O.N.G. A/S og Naturgas Syd.

Energiministeren (Enggaard):

Det er kendt, at formanden for D.O.N.G. og formanden for Naturgas Syd den 10. februar 1984 aftalte at anbefale deres selskaber at tiltræde en aftale, som skal danne grundlag for selskabernes fremtidige arbejde. Aftalen indebærer, at Naturgas Syd pr. 1. april 1984 tilsluttes fællesaftalen. Efter aftalen foretages der en opgørelse af Naturgas Syds økonomiske stilling pr. 1. april 1984. På grundlag af opgørelsen fastsættes, hvilket beløb D.O.N.G. skal betale Naturgas Syd, for at hverken D.O.N.G. eller Naturgas Syd skal blive økonomisk bedre eller ringere stillet ved overgangen til fællesaftalen.

D.O.N.G. kan vælge, at et eventuelt beløb først skal betales til Naturgas Syd den 1. april 2009. Det er forudsat, at D.O.N.G.s eventuelle betalingsforpligtelse dækkes gennem en kapitaltilførsel fra staten.

Når Naturgas Syds repræsentantskab har godkendt aftalen mellem D.O.N.G. og Naturgas Syd, vil jeg, forinden jeg godkender aftalen, søge finansudvalgets tilslutning til, at staten påtager sig denne forpligtelse.

Jeg kan desuden oplyse, at jeg har fremsendt aftalen til folketingets energipolitiske udvalg.

Maisted (FP):

Jeg takker for ministerens svar. Det allervigtigste i denne sammenhæng er selvfølgelig den kapitaltilførsel, der skal tilgå D.O.N.G., for at man skal frigøre sig for en kontrakt, hvor man altså åbenbart mildt sagt har dummet sig i forhold til Naturgas Syd.

Men da ministeren jo samtidig er eneaktionær, går jeg ud fra, at ministeren må kende kapitalens størrelse. Jeg forlanger den ikke oplyst i kroner og øre, men i omfang, for det er jo også sikkert, at Naturgas Syd må have haft krammet på D.O.N.G., siden der skulle lovning om en sådan kapitaltilførsel til for at få dem til at tilslutte sig en fællesaftale, som

[Maisted]

andre naturgasselskaber i andre kommuner ganske automatisk måtte tilslutte sig.

Det, der er af interesse, er, hvor stor en risiko for tab der er tale om i Naturgas Syds område, og hvor meget de har forlangt at få stillet på konto, sådan at de ikke kom ud for store tab, når vi nåede frem til år 2000.

Energiministeren (Enggaard):

Da jo også hr. Maisted utvivlsomt er bekendt med aftalen, ved han også, at spørgsmålet om størrelsen af det mellemværende, der her tales om, ikke er gjort op. Det er netop et væsentligt led i aftalen, at det skal gøres op, og der er også fastsat regler for, hvordan det skal opgøres. Derfor ved hr. Maisted også, at et bestemt svar på størrelsen af det kapitalbeløb, der kan være tale om her, ikke kan gives i dag.

Jeg har tilføjet, at jeg naturligvis vil søge bevillingsmyndighedernes tilslutning til, at man kan sige god for en sådan aftale, fordi der altså eventuelt ligger en forpligtelse for staten. Men om der ligger en forpligtelse, kan vi først vide i det øjeblik, det er gjort op, og i givet fald senere også, på hvilket tidspunkt en sådan forpligtelse kan komme frem. Det kan også være relevant, at der ikke er tale om nogen forpligtelse, sådan som det også udadtil er fremhævet fra Naturgas Syds side. Det ved vi først senere.

Maisted (FP):

Jeg kan da godt se, hvilken klemme ministeren er i, når man vil indgå en aftale, hvis konsekvenser man ikke kender, men det skulle undre mig meget, om de bevilgende myndigheder i finansudvalget og i folketinget ville stille sig tilfreds med en ansøgning, hvor de altså ikke er klar over, hvad det er, de skal sige ja til. Synspunktet er måske sådan, hr. minister, at fordi der er tale om afregning imellem offentlige kasser, kan man stort set være ligeglad med, hvor underskuddene ligger, og når man sætter denne her ventil på, får man også problemet løst med alle de kommuner – vi vender tilbage til spørgsmålet om lidt – der har lugtet lunt og ikke er så lykkelige for, at de kan risikere at få et kraftigt tab.

Energiministeren (Enggaard):

Jeg er ikke ligeglad med, hvordan et mellemværende mellem kommuner og staten forløber. Tavshed fra min side kunne have været opfattet som en accept af hr. Maistedes påstand, og det vil jeg nødig have.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 69

20) Til *energiministeren* af:

Maisted (FP):

»Finder ministeren det rimeligt, at jyske kommuner ønsker at udtræde af Naturgas Syd på grund af den økonomiske risiko i forbindelse med naturgasprojektet?«

Skriftlig begrundelse

Ifølge pressen har Hedensted kommune ønsket at komme ud af Naturgas Syd.

Energiministeren (Enggaard):

Jeg finder det beklageligt, hvis kommuner i Naturgas Syds område eller i andre regionale selskabers område skulle ønske at trække sig ud af samarbejdet i de regionale gasselskaber.

På den anden side må jeg naturligvis samtidig sige, at spørgsmålet om kommuners indtræden eller udtræden af kommunale fællesskaber er et spørgsmål, som må vurderes af den enkelte kommune selv.

Jeg er bekendt med, at Hedensted kommune har ønske om at udtræde af Naturgas Syd. Forholdet mellem Naturgas Syd og D.O.N.G. har givet anledning til usikkerhed i naturgasselskaberne og interessentkommunerne. Men som bekendt – og det er netop fremgået af den ordveksling, vi har haft – er Naturgas Syds og D.O.N.G.s formænd nu blevet enige om, at Naturgas Syd pr. 1. april 1984 tilsluttes fællesaftalen mellem D.O.N.G. og de øvrige regionale selskaber. Hermed er der skabt en større afklaring af leveringsforholdene i Naturgas Syds område og dermed mindre usikkerhed i interessentkommunerne og i Naturgas Syd.

Det er mit håb, at der ved denne aftale er skabt basis for Hedensted kommunes forbliven i Naturgas Syd.

Maisted (FP):

[Maisted]

Jeg takker for ministerens svar. Her har vi et eksempel på en kommune, der virkelig føler sig i klemme, og i modsætning til Naturgas Syd og D.O.N.G. kan de meget præcis regne ud, hvad de er i klemme med lige for øjeblikket. Den 31. december 1983 var de klar over, at de hæfter for 43 mill. kr., og de følte sig temmelig usikre over for, om de var tabt på lang sigt. Det er ejendommeligt, at en kommune vil melde sig ud med den begrundelse, at gældsansvaret er vokset til helt urimelige dimensioner og yderligere kan forventes at ville stige voldsomt. Det kan en lille kommune finde ud af, men Naturgas Syd og D.O.N.G. kan ikke sætte tal på de aftaler, de er ved at indgå, og hvad det kommer til at koste skatteyderne, at de laver sådanne aftaler.

Hvis Hedensted kommune nu får at vide af Naturgas Syd, at de nu ikke behøver at være nervøse længere, fordi statskassen via D.O.N.G. nok skal dække de underskud, der måtte komme, så er der selvfølgelig en chance for, at ministeren får ret i, at Hedensted kommune nok bliver i den fælles aftale.

Energiministeren (Enggaard):

Jeg tror, at hr. Maisted ud fra de formål, hr. Maisted forfølger i sin vedholdende agitation imod naturgasprojektet, i spørgsmålet om Hedensted kommunes udmeldelse har overset nogle væsentlige ting. Jeg gør hr. Maisted opmærksom på, at et centralt punkt i uenigheden mellem Hedensted kommune og Naturgas Syd har været spørgsmål om aftaleformen, en såkaldt byportaftale, som man igennem længere tid forgæves har forhandlet om. Det var også baggrunden for, at jeg havde det håb, at den forståelse, der er kommet mellem Naturgas Syd og D.O.N.G. om aftaleforhold disse parter imellem, kunne føre til, at nogle problemer mellem Hedensted og Naturgas Syd også kunne finde deres løsning.

Maisted (FP):

Jeg kan ikke lade ministerens påstande stå uimodsagte. Han siger, at jeg agiterer imod naturgassen. Det gør jeg ikke. Jeg agiterer imod statens indblanding i energiforsyningen, og at den påfører samfundet store tab. Enhver mulighed, der er for, at det kommer offentligt frem og man får en offentlig dis-

kussion af, om det, man laver i statslig regie, er relevant, burde en liberal minister være taknemlig for. Der er jo ikke nogen problemer fra ministerens side, hvis dette her viser sig at skulle være alle tiders forretning for samfundet, men efter alle de oplysninger, som jeg altså ikke har produceret, men som vi har fået fra folk, der har forstand på disse ting, i form af rapporter, og også den rapport, der var lagt til grund for tilslutningen af naturgassen, som vi fik indført her i landet, har det indtil nu vist sig – og det skulle være glædeligt, om det ikke var rigtigt – at samfundet bliver påført milliardtab. Det eneste argument, vi har fået imod de beregninger, der viser disse tab, er, at alting viser sig at være godt, når vi kommer på den anden side af år 2000, under forudsætning af at energipriserne stiger osv. osv.

Det er da klart, at det må være en politikers opgave at sørge for, at offentligheden får fuld indsigt i offentlige opgaver, fremfor at det hele stikkes under gulvtæppet og man prøver på at skjule det i form af statslige aktieselskaber, som offentligheden ingen indsigt har i.

Energiministeren (Enggaard):

Hr. Maisted har ret så langt, at man ikke skal dække tingene under et gulvtæppe; vi skal naturligvis have en åben diskussion om problemerne. Men en debat om et stort og kompliceret anlægsprojekts virkemåde og fremtid kan føres på forskellig måde. Når jeg konkluderede, at hr. Maisteds spørgsmål og hans agitation vedrørende disse ting havde til hensigt at skade naturgasprojektet, må det naturligvis bygge på min opfattelse af det, sådan som jeg nu har erfaret det ved et efterhånden meget stort antal tilfælde, hvor hr. Maisted har stillet spørgsmål her i salen eller på anden måde er gået ind i debatten om naturgasprojektet på en sådan måde, at det efter mit skøn har tjent til fra hr. Maisteds synsvinkel at skulle miskreditere projektet.

Maisted (FP):

Jeg synes, energiministeren skulle være taknemlig for, at der findes kritiske røster endnu i dette samfund, når man begynder at socialisere en erhvervsgren. Jeg kan slet ikke se, at ministeren overhovedet har noget at frygte, når det er så genialt et system, som

[Maisted]

ministeren gerne vil give offentligheden indtryk af; så gør jeg jo tværtimod ministeren en tjeneste ved at rejse disse spørgsmål, sådan at offentligheden kan få fuld indsigt i, hvor genialt man har planlagt dette system.

Formanden:

Jeg tror ikke, vi kommer længere.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 9

21) Til *socialministeren* af:

Erik B. Smith (S):

»Hvordan vil ministeren sikre, at borgerne gennem den lovhjemlede ankeadgang får den retsbeskyttelse, der er en forudsætning for hele vort sociale system?«

Skriftlig begrundelse

Ifølge dagspressen, Berlingske Tidende den 23.-24. januar og Aktuelt den 24. januar, er ventetiden på afgørelser i den sociale ankestyrelse stigende og nu i gennemsnit ca. 1 år.

Eksempler fra de to aviser anskueliggør, at borgerne ikke får de ydelser, de har krav på. Den lange ekspeditionstid i den sociale ankestyrelse kan bevirke, at styrelsens afgørelse reelt bliver indholdsløs, fordi forholdene i mellemtiden har ændret sig således, at man ikke ønsker at udbetale de indankede kontantydelse, uagtet klageren har fået medhold i sin klage.

Erik B. Smith (S):

Det er kommet frem i dagspressen, f.eks. i Aktuelt tirsdag den 24. januar, at der er op til 12 måneders ventetid i ankestyrelsen på afgørelserne.

Det betyder, at hurtig, nødvendig hjælp udebliver. Det kan også betyde, at forhøjelse af kontante tilskud til f.eks. underholdsbeløb ikke bliver udbetalt til den pågældende klager, fordi man på det tidspunkt, hvor ankestyrelsen træffer sin afgørelse, er kommet over i en selvhjulpne situation. Endelig kan det betyde, at en berettiget klage undlades.

Jeg synes, det kan konstateres, at retstilstanden er helt uholdbar, og det spørgsmål, jeg rejser, har det formål at få oplyst, hvad ministeren agter at foretage i den anledning.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Spørgeren henviser i begrundelsen – både den skriftlige og nu den mundtlige – til spørgsmålet om de lange ventetider for afgørelser i den sociale ankestyrelse, og jeg vil starte med at fastslå, at lange sagsbehandlingstider naturligvis ikke er acceptable, og at vi må gøre alt, hvad vi kan for at undgå dem. Der er jo imidlertid ikke, når det drejer sig om ankesystemet inden for den sociale sektor, tale om nogen ny situation – vi har desværre kendt den i en række år.

Et første skridt til lettelse af sagspresset i ankestyrelsen blev taget ved gennemførelsen af lov nr. 196 af 25. maj sidste år om ændring af klageadgangen i en række sociale love. Ankestyrelsen var som bekendt tidligere anden klageinstans efter disse love, men efter lovændringen kan amtsankenævnene afgørelser efter 1. juli 1983 kun indbringes for ankestyrelsen, hvis denne skønner, at sagen er af principiel betydning.

Den lettelse, som er tilsigtet gennem dette forslag, er imidlertid ikke slået så stærkt igennem endnu, som vi faktisk havde håbet på; lad mig sige det på den måde. Men vi forsøger af alle kræfter at nå frem til at få det til at slå igennem, og vi føler os også overbevist om, at det vil gøre det.

Jeg kan sige, at socialministeriet herudover i begyndelsen af januar måned i år har henstillet til amtsankenævnene at vejlede borgerne om, hvilke sager ankestyrelsen kan forventes at betragte som principielle, for afgørende er at få lagt en linje for, hvilke sager der vil kunne forventes taget op af ankestyrelsen som principielle.

Samtidig arbejder et udvalg nedsat under socialministeriet i juli 1983 med en dybtgående analyse af hele det sociale ankesystem; det blev også meddelt under debatten om det tidligere nævnte lovforslag sidste år. Udvalget har bl.a. fået til opgave at overveje og stille forslag om, hvorledes forretningsgangen i den sociale ankestyrelse kan effektiviseres og smidiggøres, navnlig med henblik på at nedbringe sagsbehandlingstiderne.

Udvalgets arbejde forventes færdiggjort til sommer, og det er derfor ikke muligt for mig på nuværende tidspunkt at udtale mig om, hvilke konkrete initiativer man når frem til, men jeg forventer ganske klart, at der kommer initiativer, som naturligvis vil komme til

[Socialministeren]

debat her i folketinget med henblik på at gennemføre det, som vi under debatten sidste år kaldte anden fase i forsøget på at lette sagspresset.

Erik B. Smith (S):

Nu synes jeg ikke, at den nuværende regering behøver at påberåbe sig, at problemer også var kendt under den tidligere regering, i alt fald ikke længere. Det er ikke tilfredsstillende, at ministeren bare siger, at man forventer, og at man af al kraft osv. Jeg ønsker at få oplyst, om ministeren agter at foretage sig noget, f.eks. en forøgelse af bemandingen i ankestyrelsen, indtil de overvejelser, forsøg og forventninger, man har, vil træde i kraft efter sommerferien.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg forsøger såmænd ikke at påberåbe mig nogen tidligere regerings ansvar i denne sag. Jeg henviser kun til, at de lange ventetider bestemt ikke er noget nyt problem.

Når hr. Erik B. Smith beder om det, som jeg vil kalde øjeblikkelige initiativer, vil jeg gerne gøre det fuldstændig klart, at det naturligvis er folketinget, der til syvende og sidst er afgørende for, hvilket spillerum der er tale om.

Jeg gør opmærksom på, at det lovforslag, som denne regering fik gennemført i den forrige folketingsamling, tidligere er stødt på store vanskeligheder i folketinget, og det blev ikke gennemført helt i den form, som vi kunne have ønsket os. Det er for så vidt folketinget, der har lagt rammen for, hvordan man kunne forenkle.

Jeg gør opmærksom på, at det udvalg, som jeg henviste til, som arbejder meget intenst, og som jeg klart forventer vil komme med en række forbedringsforslag, vil bidrage til yderligere at nedbringe sagsbehandlingstiden, men her kommer måske alligevel en sammenligning ind med tidligere regeringer. Tidligere regeringer har også måttet erkende, også uanset ansættelse af flere medarbejdere, at det ikke lykkedes at nedbringe sagsbehandlingstiden. Jeg betragter det som et alvorligt problem, og vi gør faktisk alt, hvad vi overhovedet har mulighed for inden for de rammer, folketinget giver os.

Erik B. Smith (S):

Arbejdet med at nedbringe sagsbehandlingstiden i ankestyrelsen startede ganske rigtigt i den tidligere regerings tid, og socialdemokratiet stemte også for begrænsningen i ankeadgangen netop for at få nedsat ekspeditionstiden. Men når det nu viser sig, at ekspeditionstiden ikke er blevet nedsat, vil jeg bede ministeren om endnu en gang at sige, hvad han agter at gøre for at få nedbragt ekspeditionstiden, indtil de overvejelser, han i øvrigt har sat i værk i sit ministerium, bliver ført ud i livet.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Som jeg nævnte i mit første svar, har socialministeriet i begyndelsen af januar måned henstillet til amsankenævnet at vejlede borgerne om, hvilke sager ankestyrelsen kan forventes at betragte som principielle. Det er faktisk det, vi kan gøre i den aktuelle situation for at undgå, at der kommer et stort sagspres udefra i forhold til den sociale ankestyrelse, som alligevel ikke bliver behandlet i den sociale ankestyrelse, fordi det ikke er principielle sager. Det er et konkret forsøg på at nå frem til, at første fase af forsøget på at forbedre dette område slår igennem så hurtigt som muligt, og det er i realiteten ud over det, der i øvrigt finder sted i det omtalte udvalg, faktisk det eneste, der konkret kan gøres i dette øjeblik.

Erik B. Smith (S):

Vil ministeren benægte, at man ved indsættelse af flere mandskabsmæssige ressourcer i ankestyrelsen ville kunne nedbringe ekspeditionstiden?

Socialministeren (Palle Simonsen):

Nej, det ville nok være meget drastisk ligefrem at benægte det, men jeg vil gerne sige ganske klart, at det ikke er min holdning, at ansættelse af et ekstra antal medarbejdere ville løse dette problem. Det er jo i virkeligheden det, der er sket mange gange tidligere, uden at sagsbehandlingstiden er blevet reduceret. Jeg vil gerne for en ordens skyld gøre opmærksom på, at der ikke er sket nogen reduktion af medarbejderantallet i den sociale ankestyrelse under denne regering. Det er det samme som det, vi overtog.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 10

22) Til *socialministeren* af:

Erik B. Smith (S):

»Har ministeren udsendt meddelelse til landets kommuner om, at de i forbindelse med beregning af hjælp efter bistandslovens § 37, stk. 4, skal udbetale et særligt persontilskud for børn under 10 år med virkning fra 1. januar 1984?«

Skriftlig begrundelse

Den 16. november 1983 oplyste statsministeren i folketingets spørgetid, at en enlig mor med to børn under 10 år på den nedsatte bistandshjælp ville have ca. 4.400 kr. til rådighed pr. måned fra 1. januar 1984 efter betalt skat, husleje, lys, gas m.v.

Det er senere kommet frem, at der i det beløb er indregnet det særlige personfradrag for børn under 10 år på i alt 133 kr. pr. måned. Da skatteministeren endnu ikke har udsendt denne såkaldte børnecheck, vil den enlige mor på nedsat bistandshjælp med to børn under 10 år ikke have ca. 4.400 kr. pr. måned til rådighed, medmindre socialministeren udsender meddelelse til kommunerne om, at beløbet skal udbetales således, at der eventuelt modregnes, når skatteministeren får bragt forholdet i orden.

Socialministeren (Simonsen):

Det kan ikke virke overraskende på spørgeren, at jeg kan besvare det stillede spørgsmål med et klart nej. Ud over det børnetillæg, der som led i den løbende kontanthjælp kan ydes til alle børn, som modtageren har forsørgelsespligt over for, indeholder bistandsloven ikke hjemmel til at yde generelle kontante beløb til mindreårige børn. Jeg går heller ikke ud fra, at spørgeren havde forestillet sig, at jeg skulle udsende nogen meddelelse herom.

Det, det drejer sig om, er, at skatteministerens som tidligere bebudet skal fremsætte et forslag, og jeg kan sige, at skatteministerens i løbet af ca. 14 dage kommer med et forslag til folketinget om en særlig skattelettelse antagelig i form af en såkaldt børnecheck, således at alle familierne med 0-9-årige børn vil få gavn heraf allerede i 1984.

Erik B. Smith (S):

Den 16. november 1983 oplyste statsministeren på et spørgsmål fra daværende medlem af folketinget hr. Poulsgaard, at den enlige mor med to børn, der modtog den såkaldte nedsatte bistandshjælp, netto til rådighed havde ca. 4.400 kr. om måneden. Det fremgik ikke af statsministerens svar, men af et svar senere fra socialministeren til folketingets socialudvalg, at der heri var indregnet et beløb på 133 kr. pr. måned til den pågældende.

Jeg vil gerne spørge socialministeren, om ikke statsministeren har givet folketinget urigtige oplysninger, og om ikke socialministeren har givet folketingets socialudvalg urigtige oplysninger, når man dengang oplyste, at der pr. 1. januar 1984 til den pågældende enlige mor med to børn under 10 år ville være et beløb på ca. 4.400 kr. pr. måned til rådighed.

Formanden:

Hr. Poulsgaard er fortsat medlem af tinget.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg kan bekræfte over for spørgeren, at statsministeren den 15. november 1983 gav de før omtalte oplysninger. Der var ikke tale om nogen vildledning, der var tale om en orientering om, hvad der faktisk fandt sted.

Dernæst må jeg sige til spørgeren, at der den 15. december 1983 blev udskrevet folketingsvalg, fordi et flertal i folketinget ikke ville tilslutte sig finanslovsforslaget, og derfor blev dette lovforslag ikke gennemført. Det var en forsinkelse, som regeringen ikke var interesseret i skulle komme, men den kom, og det har naturligvis forsinket arbejdet i en periode. Derfor kan jeg kun henvise til, at når nu tingene gik, som de gik, er der arbejdet så hurtigt, som der overhovedet kan være tale om, og som sagt kommer skatteministerens med sit forslag i løbet af ca. 14 dage.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:

Formanden:

[Formanden]

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige besvarelser af spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Albrechtsen: spm. nr. S 1

Sønderby: spm. nr. S 6

Lønger: spm. nr. S 13

Mette Groes: spm. nr. S 16

Spm. nr. S 1

Til udenrigsministeren (7/2 84) af:

Albrechtsen (VS):

»Agter regeringen at tage afstand fra de udtalelser om, at NATO skal være parat til at slå først med atomvåben, som NATOs generalsekretær, Joseph Luns, fremsatte på en pressekonference den 19. januar 1984?«

Begrundelse

NATOs generalsekretær, Joseph Luns, udtalte på en pressekonference i Genève den 19. januar 1984 (ifølge Politiken den 20. januar 1984), at NATO burde forbehold sig muligheden for at bruge atomvåben først i en konflikt med Sovjetunionen.

Det står i dag fast, at ingen har kunnet fremkomme med overbevisende argumenter for, at brugen af kernevåben i en konflikt – selv i den mindste målestok – vil kunne begrænses. Brugen af atomvåben i en konflikt mellem Sovjetunionen og USA/NATO vil med sikkerhed føre til en altudslettende atomkrig. Kort sagt vil den første brug af atomvåben være en mere ansvarsløs og forbryderisk handling, end historien nogen sinde tidligere har åbnet mulighed for.

Derfor må muligheden for førstebrug af atomvåben hindres. Derfor må den danske regering tage klart afstand fra Joseph Luns' udtalelser.

Svar (10/2 84):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

Ifølge telegrambureauet UPI udtalte NATOs generalsekretær, Joseph Luns, som omtalt i dagbladet Politiken den 20. januar 1984, følgende:

»Vi må aldrig sige, at vi ikke vil være de første til at bruge atomvåben – det ville være det samme som at sige, at vi er parat til at blive slået.«

Generalsekretærens udtalelse ligger inden for rammerne af NATOs strategi om en afpasset imødegåelse af angreb («flexible response»); denne strategi skyldes som bekendt Warszawapagtlandenes overlegenhed på det konventionelle område i Europa.

Det er klart, at den afskrækkelse, den vestlige alliance sigter imod, ville blive ringere, såfremt man på forhånd havde taget stilling til og meddelt, hvilke midler en eventuel angriber ville blive stillet over for. Det må ikke blive sådan, at en erkendt ubalance på det konventionelle område kan komme til at udgøre en fristelse for en eventuel angriber.

Dette betyder på den anden side, at vi må lægge så meget større vægt på at nedbringe sandsynligheden for brug af atomvåben, således at den mulighed, der foreligger, ikke bliver aktuel. Det kan bl.a. gøres ved at reducere den konventionelle ubalance. Vi hilser derfor med tilfredshed, at der er opnået enighed om at genoptage forhandlingerne i Wien om gensidige og balancerede styrkereduktioner (MBFR) den 16. marts 1984.

Spm. nr. S 6

Til udenrigsministeren (6/2 84) af:

Sønderby (V):

»Hvad kan ministeren oplyse om den risiko, som de såkaldte danske fredsvagter på grænsen af Nicaragua kan udsætte sig selv for, og hvilke problemer de kan skabe for Danmark og danske diplomatiske repræsentanter, hvis de følger den udsendte opfordring til at begive sig ind i de pågældende grænseområder, hvor omfattende partisan-krig er i gang?«

Begrundelse

Spørgsmålet er begrundet i den omtale, der har været af initiativet, bl.a. den 19. januar d.å. i Politiken og tidligere i andre dagblade, hvor tidligere statsminister Anker Jørgensen, medlem af Folketinget Lasse Budtz, forfatteren Klaus Rifbjerg, tidligere forlagsdirektør Ole Wivel, professor Ole Krarup og en række andre repræsentanter for venstrefløjens sammen med Samarbejdskomiteen for fred og sikkerhed anbefaler projektet.

Svar (10/2 84):

Udenrigsministeren (Ellemann-Jensen):

I grænseegnene mellem Nicaragua og Honduras har der i de seneste år fundet mange grænseincidenter sted. I de seneste måneder er disse incidenter blevet alvorligt optrappet. Adskillige civile skal være blevet dræbt. Vore oplysninger om udviklingen i dette konkrete område er naturligvis begrænsede. Ophold for danske må imidlertid anses for forbundet med betydelig risiko, idet de pågældende grænseegne for en stor dels vedkommende består af uvejsom jungle, hvor det stedvis kun er muligt at overskue måske 25 m i hver retning. Grænsen til Honduras er ca. 500 km lang.

I vore demokratiske samfund er det naturligvis op til borgerne frit at rejse, hvorhen han eller hun vil. Men udenrigsministeriets muligheder for at yde sædvanlig bistand til danske, der måtte komme i vanskeligheder i det nævnte område, er begrænset derved, at diplomatisk beskyttelse i givet fald skal ydes fra ambassaden i Bogotá, der er beliggende over 1.000 km borte.

Spm. nr. S 13

Til *indenrigsministeren* (6/2 84) af:

Lenger (VS):

»Vil ministeren overveje at fremsætte forslag om ændring af lov om valg til folketing, således at der sikres kandidater, som med en snæver og entydigt konstaterbar margin ikke opnår valg, et ubetinget krav på at kunne kontrollere nærmere bestemte dele af det materiale, der ligger til grund for valgets resultat?«

Begrundelse

Selv om det midlertidige udvalg til prøvelse af valgene har haft al mulig baggrund for at kræve kontrol af samtlige afgivne brevstemmer, er der ingen grund til at se bort fra, at denne grundige kontrol næppe ville være gennemført, hvis ikke et enkelt mandat var afgjort med så snæver en margin som 16 stemmer, og hvis ikke regeringens parlamentariske basis på afgørende måde var afhængig af dette ene mandat.

For et lille parti kan et enkelt mandat imidlertid være af lige så vital betydning, uanset at en flytning måske ikke på nogen måde påvirker den parlamentariske balance.

Et lille parti kan med en meget snæver margin miste eller få 4 mandater. Og for et lille parti indebærer en forskel på ét mandat i sig selv en væsentlig ændring i de arbejdsmæssige og politiske muligheder.

Selv om der forhåbentlig ikke er nogen grund til at betvivle opgørelserne af valgene, må der være 100 pct. sikkerhed for, at folketinget er sammensat i overensstemmelse med de afgivne stemmer, også selv om sammensætningen ikke ændrer den parlamentariske basis for en regering.

Svar (10/2 84):

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Efter grundlovens § 33 afgør folketinget selv gyldigheden af folketingsmedlemmernes valg. Denne bestemmelse forstås såvel i den juridiske teori som i praksis således, at der tilkommer folketinget en enekompetence. Det ville derfor ikke være i overensstemmelse med grundloven, dersom der tillagdes andre end folketinget ret til at kræve en hel eller delvis omgørelse af et folketingsvalgs gennemførelse eller opgørelse.

Det ville på denne baggrund ikke være hensigtsmæssigt at tillægge andre end folketinget selv beføjelser til at kontrollere dele af det materiale, der ligger til grund for opgørelsen af folketingsvalg.

Det stillede spørgsmål må besvares benægtende.

Spm. nr. S 16

Til *statsministeren* (6/2 84) af:

Mette Groes (S):

»Vil statsministeren drage omsorg for, at statstilskud til udnyttelse af vedvarende energikilder og til energiøkonomiske enkeltprojekter fortsætter på mindst samme niveau som før?«

Begrundelse

Statsministeren har til pressen udtalt, at »meget taler for, at den tid, hvor det var et aktuelt spørgsmål, om der skal bygges sådanne værker i Danmark (atomkraftværker), er forbi... og at det er en dårlig samfundsinvestering, når vi tager alternativerne i betragtning, f.eks. udviklingen af nye energikilder.«

[Mette Groes]

Skal dette udsagn stå til troende, må det følges op af praktisk handling, og den loven- de udvikling af vindmøller, biogas og solvar- meanlæg samt landsbyenergiprojekter må støttes.

Imidlertid har regeringen i 1984 afsat 60 mill. kr. til udnyttelse af vedvarende energi- kilder, i 1985 og 1986 ingenting, mens der tidligere var afsat 124 mill. kr. til dette for- mål.

Til landsbyenergiprojekterne er der i 1984 afsat 2 mill. kr. mod 45 mill. kr. i 1983. Det er alt for lidt.

Såvel energiøkonomiske som beskæftigel- sesmæssige hensyn taler for, at statsministe- ren justerer sin politiske praksis med sin princippele holdning.

Svar (13/2 84):

Statsministeren (Poul Schlüter):

Der forventes på finanslovforslaget for 1985 ikke afsat midler til tilskud til udnyttel- se af vedvarende energi. Dette må bl.a. ses i sammenhæng med, at de afsatte beløb hertil i såvel 1982 som 1983 ikke fuldt ud blev anvendt. Desuden har det aldrig været hensig- ten, at tilskudsordningen skulle være perma- nent, og regeringen har under hensyn til den økonomiske situation fundet det rigtigst, at ordningen ophører efter 1984.

Den anden ordning, der omtales i spørgs- målet, angår de energiøkonomiske enkeltpro- jekter. Under denne ordning er der på grundlag af aktstykke 381 af 16. august 1982 indtil udgangen af 1983 ydet i alt 42 mill. kr. som tilskud til gennemførelse af et demon- strationsprogram, der omfatter en række energiøkonomiske enkeltprojekter.

Efter finanslovforslaget for 1984 er der til en videreførelse af denne ordning afsat 30 mill. kr. og ikke som anført i begrundelsen for spørgsmålet 2 mill. kr.

De støttede projekter er for øjeblikket under gennemførelse. Opbygningen og idrift- sættelsen af en stor del af anlæggene vil strække sig langt ind i 1984, i enkelte tilfælde ind i 1985. Med den forventede videreførelse af ordningen i 1984 inden for den nævnte ramme på 30 mill. kr. vil det være muligt at supplere og udvide det allerede iværksatte demonstrationsprogram.

Når demonstrationsprojekterne er afslutte- de, inklusive en vurdering af driftserfaringer,

økonomi m.v., vil regeringen være indstillet på at vurdere, om der vil være behov for yderligere demonstrationsprojekter af hensyn til den fremtidige teknologiske udvikling.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af lovforslag nr. L 20:

Forslag til lov om ændring af lov om social- forskningsinstituttet. (Ændring af ledelses- strukturen).

(Fremsat 7/2 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Erik B. Smith (S):

Lovforslaget er en genfremsættelse af det lovforslag, socialministeren fremsatte for fol- ketinget den 30. november 1983, men som folketinget ikke fik lejlighed til at behandle som følge af folketingsvalget. Forslagets for- mål er at sikre en afklaring og en styrkelse af ledelsesfunktionerne med henblik på at skabe større handlekraft og uafhængighed i social- forskningsinstituttet. Det er altså et rent or- ganisatorisk forslag, og instituttets formål skal således ikke ændres.

På den baggrund kan socialdemokratiet tilslutte sig hensigten med lovforslaget, selv om vi finder, at man burde have undladt i bemærkningerne at citere rapportens påstand om, at der fra forskellig side næres mistillid til socialforskningsinstituttets aktiviteter ind- hold og effektivitet.

Forslaget opererer med en bestyrelse, en direktion, afdelinger og rådgivende forsk- ningsudvalg. Konstruktionen med en besty- relse kan vi tilslutte os. Bestyrelsens sammen- sætning og kompetence er det afgørende.

Det springer socialdemokratiet i øjnene, at arbejdsmarkedets parter ikke er med. Det bør de være, når man tænker på de opgaver, socialforskningsinstituttet skal varetage, og de beføjelser, der er tillagt bestyrelsen.

Egentlig undrer det os også, at der ikke er foreslået en medarbejderrepræsentant til be- styrelsen, ligesom det vist er mere relevant, at det er planlægningsrådet for forskning, der udpeger et medlem, i stedet for statens sam- fundsvidenskabelige forskningsråd.